

KALENDARIUM WYDARZEŃ MIĘDZYNARODOWYCH 2005 ROKU

SPRAWY EUROPEJSKIE

1 stycznia – Przewodnictwo UE objął Luksemburg.

2, 16 stycznia – W wyborach prezydenckich w Chorwacji zwyciężył dotychczasowy przywódca, socjaldemokrata Stjepan Mesić, który w drugiej turze uzyskał 64,9% głosów i pokonał konserwatystkę Jadrankę Kosor (HDZ – 33,5%).

12 stycznia – Parlament Europejski poparł, stosunkiem głosów 500 do 137, traktat konstytucyjny UE.

27 stycznia – W Oświęcimiu odbyły się, z udziałem przywódców 30 państw (m.in. Izraela, Polski, Niemiec, Francji, Rosji i Ukrainy oraz wiceprezydenta USA), uroczystości z okazji 60. rocznicy wyzwolenia obozu Auschwitz-Birkenau.

1 lutego – Parlament Słowenii ratyfikował traktat konstytucyjny UE.

2 lutego – W Brukseli Komisja Europejska przedstawiła strategię rozwoju UE do 2010 r. (tzw. zmodyfikowaną Strategię Lizbońską), przewidującą m.in. utworzenie w Europie 6 mln nowych miejsc pracy i wzrost gospodarczy krajów członkowskich wynoszący 3%.

8 lutego – W przyspieszonych wyborach do parlamentu Danii przy frekwencji wynoszącej 84,5% zwyciężyła skupiona wokół Partii Liberalnej (29% głosów, 52 na 179 miejsc) centroprawicowa koalicja rządząca (łącznie 94 mandaty). Premierem pozostał liberał Anders Fogh Rasmussen.

9 lutego – Prezydent Polski Aleksander Kwaśniewski rozmawiał w Waszyngtonie z rozpoczynającym drugą kadencję prezydencką George'em W. Bushem o stosunkach dwustronnych. Przywódca USA zapowiedział jednorazową pomoc wojskową dla Polski w wysokości 100 mln USD (ostatecznie zatwierdzoną 28 czerwca).

9 lutego – W Warszawie odbyły się II polsko-hiszpańskie konsultacje rządowe z udziałem premierów obu państw.

9–10 lutego – W Nicei, na pierwszym od 1966 r. spotkaniu ministrów obrony państw NATO we Francji, zdecydowano o rozszerzeniu misji Sojuszu w Afganistanie (ISAF) na obszar zachodnich prowincji kraju oraz o zacieśnieniu współpracy z siłami USA działającymi tam w ramach operacji „Enduring Freedom”.

12–13 lutego – Na 41. konferencji na temat bezpieczeństwa międzynarodowego w Monachium minister obrony RFN Peter Struck przedstawił w imieniu kanclerza Gerharda Schrödera niekonsultowaną wcześniej z sojusznikami propozycję wzmocnienia politycznego wymiaru NATO i utworzenia gremium do opracowania reform dostosowujących Sojusz do nowych realiów międzynarodowych. Propozycję przyjęto sceptycznie, zwłaszcza w USA.

20 lutego – W hiszpańskim referendum na temat traktatu konstytucyjnego UE za jego przyjęciem, przy 42% frekwencji, opowiedziało się 76,8% głosujących.

20 lutego – W wyborach do parlamentu nieuznawanej w świecie Tureckiej Republiki Cypru Północnego zwyciężyła projednoczeniowa Turecka Partia Republikańska premiera Mehmeta Alego Talata (44,4% głosów, 24 na 50 miejsc).

20 lutego – Zwycięzcą wyborów parlamentarnych w Portugalii została opozycyjna Partia Socjalistyczna (45% głosów, 120 na 230 mandatów) przed rządzącą centroprawicową Partią Socjaldemokratyczną (28,7%, 72). Premierem został socjalista José Socrates.

22 lutego – Na nadzwyczajnym szczycie NATO z udziałem goszczącego w Europie prezydenta USA George'a W. Busha podjęto decyzję o zaangażowaniu państw członkowskich w szkolenie irackich sił bezpieczeństwa, a w rozmowach z ukraińskim prezydentem Wiktorem Juszczenką zapowiedziano zacieśnienie współpracy NATO–Ukraina.

23 lutego – Rząd Serbii odrzucił propozycję władz Czarnogóry przekształcenia federacji serbsko-czarnogórskiej w związek niepodległych państw. Propozycję sceptycznie przyjęto też w UE.

28 lutego – W Arras odbyły się I polsko-francuskie konsultacje rządowe z udziałem prezydentów obu państw. Głównym tematem obrad była współpraca w ramach UE i NATO.

8, 14, 15 marca – Premier Kosowa Ramush Haradinaj podał się do dymisji i oddał do dyspozycji Trybunału do spraw Zbrodni Wojennych w Bylej Jugosławii, oskarżającego go o popełnienie zbrodni wojennych w czasie walk w Kosowie (1998–1999), w tym m.in. o gwałty, tortury i bezprawne wysiedlenia. Proces Haradinaja rozpoczęto 14 marca. Dzień później w Priştinie doszło do ataku bombowego będącego prawdopodobnie nieudaną próbą zamachu na prezydenta Kosowa Ibrahima Rugovę.

16 marca – Ze względu na niewystarczającą współpracę władz chorwackich z Trybunałem do spraw Zbrodni Wojennych w Bylej Jugosławii (zwłaszcza przy poszukiwaniach chorwackiego generała Ante Gotoviny) Rada UE zrezygnowała z planowanego na 17 marca rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych z Chorwacją.

18 marca – Na nieformalnym spotkaniu zorganizowanym z inicjatywy prezydenta Francji Jacques'a a Chiraca w Paryżu przywódcy Rosji, Niemiec, Hiszpanii i Francji dyskutowali o poprawie stosunków UE z Rosją.

31 marca – W reakcji na niepodporządkowanie się przez USA decyzjom WTO w sprawie cel antydumpingowych UE wprowadziła cła retorsyjne na niektóre towary z USA.

6 kwietnia – Zmarł książę Monako Rainier III. Tron objął jego syn Albert II.

11 kwietnia – W Warszawie przywódcy Ukrainy – Wiktor Juszczenko i Polski – Aleksander Kwaśniewski rozmawiali o współpracy dwustronnej i sprawach gospodarczych.

17 kwietnia – W wyborach prezydenckich w nieuznawanej w świecie Tureckiej Republice Cypru Północnego zwyciężył Mehmet Ali Talat (55,6% głosów) z Tureckiej Partii Republikańskiej.

21 kwietnia – Podczas obrad Komisji NATO–Ukraina na szczycie NATO w Wilnie uzgodniono rozpoczęcie z Ukrainą dialogu w sprawie zacieśnienia współpracy, a w toku prac Rady NATO–Rosja podpisano porozumienie o statusie sił zbrojnych na terytorium sygnatariuszy, usprawniające m.in. organizację wspólnych ćwiczeń wojskowych.

25 kwietnia – W luksemburskim Neumuenster prezydenci Bułgarii i Rumunii oraz szefowie dyplomacji państw UE podpisali układy akcesyjne, przewidujące członkostwo Bułgarii i Rumunii w UE od 1 stycznia 2007 r.

25 kwietnia – Premier Czech Stanislav Gross złożył dymisję w związku ze skandalem wokół niejasnych źródeł jego majątku. Jego miejsce zajął Jiří Paroubek z Czeskiej Partii Socjaldemokratycznej.

5 maja – W przedterminowych wyborach do parlamentu Wielkiej Brytanii zwyciężyła Partia Pracy, która uzyskała 35,3% głosów i 355 (na 646) mandatów i pokonała Partię Konserwatywną (32,3%, 197) oraz Liberalnych Demokratów (22%, 62). Premierem pozostał Tony Blair.

11–27 maja – Izba niższa parlamentu Austrii oraz parlament Słowacji ratyfikowały traktat konstytucyjny UE. Dzień później uczynił to niemiecki Bundestag, 19 maja izba niższa parlamentu Belgii, 25 maja austriacki Bundesrat (izba wyższa parlamentu), a 27 maja Bundesrat Niemiec.

12 maja – Europejski Trybunał Praw Człowieka orzekł, że przeprowadzony w Turcji w 1999 r. proces przywódcy Partii Pracujących Kurdystanu (PKK) Abdullaha Öcalana nie był sprawiedliwy i bezstronny.

16–17 maja – W Warszawie odbył się, z udziałem delegacji 46 państw, III Szczyt Rady Europy. Na spotkaniu przyjęto tzw. Konwencje Warszawskie w sprawie zwalczania terroryzmu, prania brudnych pieniędzy i handlu ludźmi. Delegaci rozmawiali też o sytuacji na Białorusi oraz zapowiedzieli utworzenie Forum na rzecz Przyszłości Demokracji.

19 maja – Podczas szczytu Trójkąta Weimarskiego w Nancy przywódcy Polski, Francji i Niemiec wyrazili poparcie dla traktatu konstytucyjnego UE.

23 maja – W Brukseli ministrowie obrony państw UE ustalili terminarz tworzenia 13 grup bojowych w ramach Sił Szybkiego Reagowania UE. Na spotkaniu uzgodniono m.in., iż do 2010 r. powstanie grupa bojowa kierowana przez Polskę, formowana we współpracy z Niemcami, Słowacją, Łotwą i Litwą.

29 maja – W referendum we Francji przy frekwencji wynoszącej 69,3%, 54,7% głosujących sprzeciwiło się ratyfikacji traktatu konstytucyjnego UE. W reakcji na wynik referendum premiera Jeana Pierre’a Raffarina zastąpił dotychczasowy minister spraw wewnętrznych (a wcześniej szef dyplomacji) Dominique de Villepin (31 maja).

1, 2 czerwca – Przy frekwencji wynoszącej około 63%, 61,6% głosujących w referendum Holandii opowiedziało się przeciw ratyfikacji traktatu konstytucyjnego UE. Tego samego dnia kanclerz Niemiec Gerhard Schröder w rozmowie telefonicznej z premierem Holandii Janem Peterem Balkenende zaproponował zacieśnienie współpracy między sześcioma państwami-założycielami WE, a dzień później parlament Łotwy ratyfikował traktat konstytucyjny.

5 czerwca – W referendum w Szwajcarii 58% głosujących poparło przystąpienie do strefy Schengen.

6 czerwca – W reakcji na wyniki referendum we Francji i Holandii władze brytyjskie zrezygnowały na czas nieokreślony z referendum w sprawie traktatu konstytucyjnego UE.

7 czerwca – Parlament Węgier wybrał na prezydenta kraju związanego z prawicą László Solyomą.

9 czerwca – Na spotkaniu ministrów obrony państw NATO w Brukseli rozmawiano na temat zwiększenia wydatków wojskowych sojuszników oraz uzgodniono wsparcie logistyczne operacji pokojowej Unii Afrykańskiej w Darfurze. USA zablokowały przejście kierownictwa nad tą operacją przez UE.

10 czerwca – Premierzy państw Grupy Wyszehradzkiej zaapelowali na spotkaniu w Kazimierzu Dolnym o kontynuację ratyfikacji traktatu konstytucyjnego UE, ale nie porozumieli się w sprawie unijnego budżetu na lata 2007–2013.

16–17, 23 czerwca – Na szczycie w Brukseli przywódcy państw UE ustalili wstrzymanie procesu ratyfikacyjnego traktatu konstytucyjnego UE do wiosny 2007 roku i kolejnego spotkania poświęconego tej kwestii, pozostawiając jednak państwom swobodę decydowania o jego kontynuacji. Nie porozumiano się natomiast, głównie w wyniku oporu Wielkiej Brytanii, w sprawie budżetu Unii na lata 2007–2013. W wygłoszonym tydzień później i życzliwie przyjętym w Europie przemówieniu przed Parlamentem Europejskim w Strasburgu premier przejmującej w lipcu przewodnictwo w UE Wielkiej Brytanii Tony Blair zapowiedział starania o głęboką reformę Unii, deklarując wolę rezygnacji z części tzw. brytyjskiego rabatu pod warunkiem zgody na zmiany we Wspólnej Polityce Rolnej (CAP).

20 czerwca – W Waszyngtonie premier kierującego UE Luksemburga Jean-Claude Juncker i przewodniczący Komisji Europejskiej José Barroso rozmawiali z prezydentem USA George'em W. Bushem m.in. o sytuacji w UE po referendum na temat traktatu konstytucyjnego we Francji i Holandii oraz o polityce wobec Iraku. Przywódcy wspólnie poparli izraelski plan ewakuacji Strefy Gazy i obiecali pomoc dla Autonomii Palestyńskiej w utrzymaniu bezpieczeństwa w Strefie, a także wezwali Syrię do współpracy w śledztwie w sprawie śmierci byłego premiera Libanu Rafika al-Haririego.

24 czerwca – Włoska prokuratura wydała nakaz aresztowania 13 agentów CIA, którzy uczestniczyli w porwaniu z terytorium Włoch islamskiego radykała Abu Umara (17 lutego), wydanego następnie Egiptowi, gdzie poddano go torturom.

26 czerwca, 15 sierpnia – W wyborach parlamentarnych w Bułgarii zwyciężyła lewicowa Koalicja na rzecz Bułgarii (31% głosów) przed Narodowym Ruchem Symeona II (20%). Ze względu na rozdrobnienie parlamentu i różnice programowe nowy rząd koalicji socjalistów, zwolenników Symeona II oraz reprezentującego mniejszość turecką Ruchu na rzecz Praw i Swobód powołano dopiero 15 sierpnia. Premierem został socjalista Siergiej Staniszew.

29 czerwca – Komisja Europejska przedstawiła w Brukseli warunki negocjacji akcesyjnych z Turcją, zakładające m.in. brak gwarancji członkostwa oraz możliwość zerwania rozmów na wniosek Komisji Europejskiej lub jednej trzeciej państw członkowskich potwierdzonej zwykłą większością w Radzie UE.

30 czerwca – Parlament Cypru wyraził zgodę na ratyfikację traktatu konstytucyjnego UE.

1 lipca – Przewodnictwo w UE objęła Wielka Brytania.

1 lipca – Bundestag nie udzielił wotum zaufania kanclerzowi Niemiec Gerhardowi Schröderowi, o które ten wnioskował. Umożliwiło to prezydentowi Horstowi Köhlerowi rozwiązanie parlamentu i rozpisanie wyborów na 18 września 2005 r.

3 lipca – W wyborach do parlamentu Albanii zwyciężyła, wedle wyników ogłoszonych dopiero 1 września, opozycyjna Partia Demokratyczna byłego prezydenta kraju Salego Berishy (56 na 140 mandatów) przed rządzącą Albańską Partią Socjalistyczną (42).

7, 21–29 lipca – W czterech skoordynowanych zamachach bombowych w londyńskim metrze i w autobusie zginęły 52, a rannych zostało około 700 osób. Do zamachu przyznały się nieznana dotąd Tajna Organizacja Dżihadu Al-Ka'idy w Europie oraz Europejska Frakcja Brygad Abu Hafsa al-Masri (19 lipca). Dwa tygodnie później, podczas nieudanej próby kolejnych czterech zsynchronizowanych ataków bombowych w londyńskich środkach transportu publicznego, ranna została 1 osoba (21 lipca). Sprawców zamachów z 21 lipca, którzy okazali się obywatelami brytyjskimi wyznającymi islam, ujęto 27 i 29 lipca, nie uzyskując jednak dowodów na ich związki także z wcześniejszymi atakami. W reakcji na zamachy w całej Wielkiej Brytanii zaostrzono przepisy bezpieczeństwa, w wyniku czego 22 lipca policja omyłkowo zastrzeliła w metrze w Londynie brazylijskiego turystę.

10 lipca – W referendum w Luksemburgu 56,52% głosujących poparło przyjęcie traktatu konstytucyjnego UE, a 43,5% było przeciw.

16 lipca – W zorganizowanym przez Sokoły Wolności Kurdystanu zamachu w tureckim kurorcie Kusadasi zginęło 5 osób, a trzynaście zostało rannych.

19 lipca – Rząd Grecji częściowo anulował zamówienie na samoloty wielozadaniowe *Eurofighter* i zapowiedział zakup od USA 30 samolotów F-16.

28 lipca, 1 sierpnia – Kierownictwo IRA oficjalnie ogłosiło rezygnację z walki zbrojnej i kontynuację starań o zjednoczenie Irlandii wyłącznie metodami politycznymi. W reakcji rząd w Londynie zdecydował o redukcji sił brytyjskich w Ulsterze z 10 500 do 5000 żołnierzy.

29 lipca – W Brukseli podpisano porozumienie rozszerzające unię celną Turcji z UE na 10 państw (w tym Cypr), które wstąpiły do Unii w 2004 r.

1–12 sierpnia – Prezydent Rosji Władimir Putin zażądał od władz polskich oficjalnych przeprosin za pobicie w Warszawie dzieci rosyjskich dyplomatów. W Moskwie doszło do serii pobic polskich dyplomatów i dziennikarza, co spowodowało kryzys w stosunkach rosyjsko-polskich, złagodzony po rozmowie telefonicznej prezydentów Aleksandra Kwaśniewskiego i Władimira Putina.

19 sierpnia – Sąd w Hamburgu skazał Marokańczyka Mounira al-Motassadeka na 7 lat więzienia za udział w organizacji terrorystycznej i przygotowaniach do zamachów z 11 września 2001 r.

8 września – W Berlinie, w obecności kanclerza Niemiec Gerharda Schrödera i prezydenta Rosji Władimira Putina, podpisano porozumienie o budowie na dnie Morza Bałtyckiego tzw. gazociągu północnego, umożliwiającego dostawy rosyjskiego gazu ziemnego do Europy Zachodniej z pominięciem państw tranzytowych, w tym Polski. Projekt gazociągu spotkał się z ostrą krytyką w pozostałych krajach bałtyckich.

12 września – W wyborach do parlamentu Norwegii zwyciężyła Partia Pracy (AP – 32,7% głosów, 61 na 169 miejsc) przed Partią Postępową (22,1%, 38). Premierem powołanego w październiku rządu centrolewicowej koalicji został Jens Stoltenberg (AP).

15 września – W pobliżu Kowna rozbił się rosyjski myśliwiec Su-27, który naruszył – według władz rosyjskich z powodu awarii – litewską przestrzeń powietrzną.

18 września – 22 listopada – W przedterminowych wyborach parlamentarnych w RFN zwyciężyła Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU/CSU – 35,2% głosów, 225 na 614 miejsc) przed rządzącą Partią Socjaldemokratyczną (SPD – 34,2%, 222), liberalną FDP (9,8%, 61), nowo powstałą Partią Lewicy (8,7%, 54) i Zielonymi (8,1%, 51). Zbliżone wyniki największych ugrupowań, ambicje liderów, rozłam w SPD i zmiana jego kierownictwa (nowym szefem partii został Matthias Platzeck – 15 listopada) oraz rezygnacja z udziału w rządzie kanclerza Bawarii i lidera CSU Edmunda Stoibera (31 października) utrudniły utworzenie koalicji rządowej. Ostatecznie powołano rząd „wielkiej koalicji” (CDU-SPD) z przewodniczącą CDU Angelą Merkel na czele (22 listopada).

25 września – Minister spraw wewnętrznych Francji Nicolas Sarkozy zaproponował utworzenie przez Niemcy, Francję, Wielką Brytanię, Włochy, Hiszpanię i Polskę „grupy sześciu”, mającej stanowić „motor rozwoju Europy”.

25 września, 9, 23 października, 10 listopada – W wyborach parlamentarnych w Polsce zwyciężyło, przy 40,5% frekwencji, „Prawo i Sprawiedliwość” (27%, 155 mandatów) przed Platformą Obywatelską (24,1%, 133). Rozmowy koalicyjne PiS i PO nie przyniosły rezultatu, częściowo ze względu na wybory prezydenckie, które wygrał, zdobywając w drugiej turze (23 październi-

ka) 54,04% głosów i pokonując zwycięzcę pierwszej tury (35,2% głosów), przewodniczącego Platformy Obywatelskiej Donalda Tuska (45,96% w drugiej turze), honorowy prezes PiS Lech Kaczyński. Zwycięstwo kandydata PiS w wyborach prezydenckich ułatwiło powołanie przez tę partię kierowanego przez Kazimierza Marcinkiewicza rządu mniejszościowego (10 listopada).

1,7 października – W Turcji i Rumunii odnotowano wśród ptactwa dzikiego i domowego pierwsze przypadki ptasiej grypy powodowanej przez niebezpieczny dla człowieka wirus H5N1. Komisja Europejska wprowadziła zakaz importu drobiu z obu państw oraz zapowiedziała przeznaczenie na walkę z ewentualną epidemią 1 mld euro. Do końca roku nie odnotowano jednak w Europie zachorowań na ptasią grypę wśród ludzi.

3 października – W Luksemburgu, po długotrwałych (głównie w wyniku oporu Austrii) negocjacjach, szefowie dyplomacji państw UE uzgodnili rozpoczęcie rozmów akcesyjnych z Turcją oraz – gdy prokurator Trybunału do spraw Zbrodni Wojennych w Byłej Jugosławii Carla del Ponte przedstawiła pozytywną ocenę współpracy Chorwacji z Trybunałem – z Chorwacją.

4–5 października – W Londynie prezydent Rosji Władimir Putin i reprezentujący UE premier Wielkiej Brytanii Tony Blair rozmawiali o współpracy gospodarczej, zwłaszcza w dziedzinie energetyki, oraz zapowiedzieli wzmoczenie walki z terroryzmem.

7 października – W Paryżu przywódcy Wielkiej Brytanii – Tony Blair i Francji – Jacques Chirac zapowiedzieli zakończenie sporów między tymi państwami wokół unijnego budżetu.

10 października – Serbia i Czarnogóra rozpoczęła negocjacje stowarzyszeniowe z UE.

11 października – Pod wrażeniem masowych prób nielegalnego przekroczenia na początku października granicy między Marokiem a hiszpańskimi enklawami Ceuta i Mellila przez imigrantów z Czarnej Afryki (zginęło wówczas co najmniej 11 osób) szefowie dyplomacji Maroka i Hiszpanii wezwali do organizacji konferencji międzyrządowej państw Europy i Afryki w celu omówienia problemu nielegalnej imigracji.

20 października – W Warszawie ogłoszono alarm bombowy po odnalezieniu w 13 punktach miasta atrap ładunków wybuchowych.

24 października – Rada Bezpieczeństwa ONZ zadecydowała o otwarciu kierowanych przez fińskiego dyplomatę Martiego Ahtisaariego negocjacji w sprawie ostatecznego statusu Kosowa.

25 października – Komisja Europejska przyjęła raport krytycznie oceniający stan przygotowań Rumunii i Bułgarii do członkostwa w UE.

27 października – W podlondyńskim Hampton Court odbył się nieformalny szczyt UE, na którym dyskutowano o priorytetach rozwojowych Unii, w tym o przedstawionych dzień wcześniej w Parlamencie Europejskim przez brytyjskiego premiera Tony'ego Blaira propozycjach wspólnej polityki energetycznej UE, zwiększenia nakładów na badania naukowe i szkolnictwo wyższe, poprawy sytuacji demograficznej w Europie oraz rozwiązania problemu nielegalnej imigracji.

28 października – 17 listopada – Po tym, jak w podparyskim Clichy-sous-Bois podczas ucieczki przed policją zginęło 2 chłopców z rodzin imigranckich, na zamieszkałych głównie przez ludność pochodzenia arabskiego i afrykańskiego przedmieściach wielu francuskich miast doszło do starć miejscowej młodzieży z policją, masowych aktów wandalizmu oraz podpażeń. W niektórych prefekturach ogłoszono – po raz pierwszy od 1968 r. – stan wyjątkowy i godzinę policyjną (8 listopada). W trakcie zamieszek nie odnotowano ataków terrorystycznych. Do podobnych zajęć, ale o mniejszej skali, doszło też w Belgii, Holandii, Grecji i Niemczech.

17, 21 listopada – Parlament Kosowa przyjął rezolucję o niepodległości prowincji. Cztery dni później do Priştiny przybył, inaugurując wahadłowe rozmowy z władzami Kosowa i Serbii w sprawie przyszłości prowincji, główny negocjator z ramienia ONZ i UE Martti Ahtisaari.

25 listopada – W Sarajewie zainicjowano rozmowy o układzie stowarzyszeniowym Bośni i Hercegowiny z UE.

27–28 listopada – Fiaskiem okazał się szczyt UE–kraje basenu Morza Śródziemnego w Barcelonie, w 10. rocznicę zainicjowania Procesu Barcelońskiego. Nie porozumiano się w sprawie definicji terroryzmu i walki z tym zjawiskiem, a z powodu nieobecności – z wyjątkiem premiera Turcji i prezydenta Autonomii Palestyńskiej – przywódców krajów muzułmańskich oraz postawy europejskich liderów głównym tematem rozmów stał się budżet UE na lata 2007–2013.

2 grudnia – W Budapeszcie premierzy państw Grupy Wyszehradzkiej i szef rządu Wielkiej Brytanii Tony Blair bez konkretnych rezultatów rozmawiali o brytyjskich propozycjach w sprawie budżetu UE na lata 2007–2013.

5–6 grudnia – W Lublanie na dorocznej sesji obradowała Rada Ministrów Spraw Zagranicznych OBWE. Tak jak w dwóch poprzednich latach na spotkaniu nie przyjęto, wskutek oporu wspieranej przez Białoruś Rosji (blokującej podjęcie niekorzystnych dla niej decyzji w sprawie Osetii Południowej i Naddniestrza), dokumentu końcowego.

8 grudnia – Na spotkaniu szefów dyplomacji państw NATO w Brukseli ustalono zwiększenie w 2006 r. sił Sojuszu w Afganistanie do 6000 żołnierzy oraz zapowiedziano zaproszenie Ukrainy do Planu Działań na rzecz Członkostwa (MAP), pod warunkiem kontynuowania przez nią demokratycznych reform. Uczestnicząca w spotkaniu sekretarz stanu USA Condoleezza Rice zaprzeczyła stosowaniu przez służby bezpieczeństwa i armię USA tortur wobec podejrzanych o terroryzm.

8 grudnia – Na Teneryfie ujęto poszukiwanego przez Trybunał do spraw Zbrodni Wojennych w Byłej Jugosławii chorwackiego generała Ante Gotovinę. Generał, któremu zarzuty (m.in. o zbrodnie przeciw ludzkości podczas chorwackiej ofensywy w Krainie w 1995 r.) przedstawił 12 grudnia, nie przyznał się do winy.

9 grudnia – W pobliżu Wyborga uroczyste rozpoczęto – ostro krytykowaną przez kraje bałtyckie i Polskę – budowę gazociągu północnego. Tego samego dnia prasa ujawniła, iż szefem rady nadzorczej rosyjsko-niemieckiej firmy budującej rurociąg został były kanclerz Niemiec Gerhard Schröder, mocno popierający za swego urzędowania projekt gazociągu.

13 grudnia – Litewski Sąd Najwyższy uwolnił byłego prezydenta Rolandasa Paksasa od zarzutu ujawnienia tajemnicy państwowej, który stanowił jeden z głównych powodów usunięcia Paksasa z urzędu przez parlament w 2004 r.

15–16 grudnia – Na szczycie UE w Brukseli po długotrwałych rozmowach, głównie ze względu na opór Polski, porozumiano się co do budżetu Unii na lata 2007–2013, ustalając jego wysokość na 862,2 mld euro. Porozumienie osiągnięto m.in. dzięki rezygnacji Wielkiej Brytanii z części jej rabatu budżetowego (w zamian za obietnice przeglądu Wspólnej Polityki Rolnej) oraz wycofania się Londynu z większości proponowanych wcześniej (5 i 14 grudnia) cięć wydatków z funduszy strukturalnych. Na spotkaniu uzgodniono też przyznanie Macedonii statusu państwa kandydującego.

21–22 grudnia – Podczas wizyty w Iraku premier Polski Kazimierz Marcinkiewicz zapowiedział przedłużenie do końca 2006 r. misji polskich wojsk oraz spotkał się z irackimi przywódcami, z którymi rozmawiał m.in. o dzierżawie pól naftowych, umorzeniu irackiego długu i współpracy gospodarczej.

28 grudnia – Z kosmodromu Bajkonur w Kazachstanie wystrzelono pierwszego satelitę testowego w ramach realizowanego przez Europejską Agencję Kosmiczną programu nawigacji satelitarnej *Galileo*.

WSPÓLNOTA NIEPODLEGŁYCH PAŃSTW

5, 10 stycznia – Ustępujący prezydent Ukrainy Leonid Kuczma przyjął dymisję premiera Wiktora Janukowycza, przegranego w wyborach prezydenckich w 2004 r., a pięć dni później zarządził opracowanie planu wycofania wojsk ukraińskich z Iraku do połowy 2005 r.

9 stycznia – W wyborach uzupełniających do izby niższej parlamentu Uzbekistanu wszystkie nieobsadzone mandaty (58 na 120) zdobyły partie popierające prezydenta Islama Karimowa. Żadnej partii opozycyjnej nie udało się przed głosowaniem zarejestrować list kandydatów.

12 stycznia – W powtórzonych wyborach prezydenckich w Abchazji, wchodzącej w skład Gruzji republice autonomicznej, ponownie zwyciężył Siergiej Bagapsz (90% głosów przy 59% frekwencji). Wiceprezydentem został premier Raul Chadżimba, główny rywal Bagapsza w unieważnionym głosowaniu z października 2004 r.

23 stycznia, 4 lutego – Wiktor Juszczenko oficjalnie objął urząd prezydenta Ukrainy. Dzień później z prezydentem Rosji Władimirem Putinem (podczas wyborów w 2004 r. wspierającym kontrkandydata Juszczenki Wiktora Janukowycza) rozmawiał w Moskwie o stosunkach dwustronnych. Wówczas ogłoszono też, że ścigana w Rosji listem gończym Julia Tymoszenko została pełniącą obowiązki szefa rządu Ukrainy. Ostatecznie tekę premiera Tymoszenko objęła 4 lutego.

26 stycznia – Na forum Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy w Strasburgu prezydent Gruzji Michaił Saakaszwili zaoferował władzom separatystycznej republiki Osetii Południowej gwarancje szerokiej autonomii (obejmującej m.in. sprawy podatkowe i wewnętrzne) w zamian za zakończenie sporu i uznanie zwierzchności Tbilisi. Osetyńscy przywódcy odrzucili propozycję i wyrazili wolę integracji z Rosją.

27 stycznia – Co najmniej siedmiu członków grup separatystycznych z Północnego Kaukazu zginęło w starciu z rosyjskimi siłami bezpieczeństwa w Nalczyku, stolicy autonomicznej republiki Kabardyno-Bałkarii.

21 lutego – W Brukseli wicepremier Ukrainy Oleh Rybaczuk i – w imieniu UE – szef dyplomacji Luksemburga Jean Asselborn podpisali porozumienie o zasadach współpracy Ukrainy z UE, nieprzewidujące jednak jej wstąpienia w najbliższej przyszłości do Unii.

27 lutego, 13 marca – W wyborach do izby niższej parlamentu Tadżykistanu zwyciężyła Partia Ludowo-Demokratyczna prezydenta Emomali Rachmanowa, uzyskując 74% głosów i 52 (na 63) miejsca.

27 lutego, 13 marca, 21 marca – 11 kwietnia – W Kirgistanie odbyły się – krytycznie ocenione przez obserwatorów OBWE – wybory parlamentarne (27 lutego, 13 marca). Po ogłoszeniu wstępnych wyników głosowania, wedle których opozycja uzyskała jedynie 6 na 75 miejsc w parlamencie, we wschodniej części kraju doszło do masowych protestów. Demonstracje początkowo przebiegały spokojnie, jednak 21 marca w miastach Osz i Dżalalabad przerodziły się w starcia z policją i walki uliczne. W ich wyniku opozycja przejęła kontrolę nad wschodem kraju, a 24 marca także nad stolicą. Prezydent Askar Akajew zbiegł do Rosji, a ustępujący parlament pod presją demonstrantów uznał jednego z liderów opozycji Kurmanbeka Bakijewa za pełniącego obowiązki prezydenta. Dzień później ogłoszono skład tymczasowego rządu i opanowano sytuację w ogarniętym zamieszkami Biszkeku (podczas rozruchów i grabieży w nocy z 24 na 25 marca zginęły co najmniej 3 osoby). Ze względu na groźbę dalszej destabilizacji państwa nowe władze uznały nowo wybrany parlament za legalny, a do Moskwy udała się specjalna delegacja mająca nakłonić zbiegłego prezydenta do złożenia dymisji. Po kilkudniowych rozmowach były przywódca kraju Askar Akajew zgodził się złożyć oficjalną rezygnację (4 kwietnia), którą parlament kirgiski ostatecznie zatwierdził 11 kwietnia.

4 marca – W miejscowości Kończa-Zaspa pod Kijowem znaleziono ciało Jurija Krawczenki, byłego ministra spraw wewnętrznych Ukrainy, mającego świadczyć w sprawie morderstwa dziennikarza Georgija Gongadze (2000 r.). Przyczyną zgonu było prawdopodobnie samobójstwo.

6 marca – Wybory parlamentarne w Mołdowie wygrała rządząca Partia Komunistyczna (46% głosów, 56 na 101 miejsc w parlamencie). Do parlamentu weszły też dwie partie opozycyjne – Blok Demokratycznej Mołdowy (28,5%, 34) i Chrześcijańsko-Demokratyczna Partia Ludowa (9%, 11). Premierem pozostał Vasile Tarlew (PK).

8 marca – Władze Rosji poinformowały, że w czeczeńskiej miejscowości Tołstoj-Jurt w walkach z oddziałem rosyjskich sił bezpieczeństwa zginął Asłan Maschadow, nieuznawany przez Rosję prezydent Czeczenii.

10 marca – Parlament Gruzji jednogłośnie przyjął rezolucję z żądaniem likwidacji do 2006 r. rosyjskich baz wojskowych w Achalkalaki oraz w okolicach Batumi.

19 marca – Prezydenci Rosji – Władimir Putin i Ukrainy – Wiktor Juszczenko rozmawiali w Kijowie o rozwoju Wspólnej Przestrzeni Gospodarczej w ramach WNP, tranzycie gazu ziemnego z Rosji przez Ukrainę, przebiegu wspólnej granicy morskiej oraz o statusie floty czarnomorskiej.

4 kwietnia – Parlament Mołdowy dokonał reelekcji dotychczasowego prezydenta, Władimira Woronina z Partii Komunistycznej. Jego kandydaturę poparło 75 na 101 głosów, w tym część opozycji.

4 kwietnia – W rozmowach w Waszyngtonie z prezydentem Ukrainy Wiktorem Juszczenką przywódca USA George W. Bush poparł, pod warunkiem kontynuowania przez to państwo demokratycznych reform, starania Ukrainy o członkostwo w NATO i WTO.

22 kwietnia – W Kiszyniowie odbył się – bez delegacji Uzbekistanu, a z udziałem (jako obserwatorów) prezydentów Litwy i Rumunii – szczyt GUUAM. Przywódcy Mołdowy, Ukrainy, Azerbejdżanu i Gruzji potwierdzili wolę umacniania demokracji w regionie oraz ściślejszej współpracy ze strukturami zachodnioeuropejskimi. Z udziału w spotkaniu zrezygnował, zaproszony jako obserwator, polski prezydent Aleksander Kwaśniewski.

25 kwietnia – Prezydent Ukrainy Wiktor Juszczenko przywrócił w doktrynie wojskowej Ukrainy zapis o członkostwie w NATO i UE jako celu strategicznym.

5 maja – Uzbecki prezydent Islám Karimow oficjalnie ogłosił (w liście do przewodniczącego w tym roku organizacji przywódcy Mołdowy Władimira Woronina) wystąpienie Uzbekistanu z GUUAM.

10 maja – Na szczycie UE–Rosja w Moskwie podpisano porozumienia określające główne zasady współpracy Unii i Rosji w zakresie polityki zagranicznej, gospodarki, praw człowieka i praworządności oraz nauki, kultury i oświaty, zapowiadające m.in. utworzenie wspólnej przestrzeni w sferze bezpieczeństwa wewnętrznego.

10 maja – Podczas rozmów w Tbilisi z prezydentem Gruzji Michailem Saakaszwilim przywódca USA George W. Bush wyraził uznanie dla przemian politycznych w tym kraju oraz zaapelował o poszanowanie gruzińskiej integralności terytorialnej. Podczas spotkania z mieszkańcami Tbilisi doszło do przeprowadzonej przez osobę niezrównoważoną próby zamachu na amerykańskiego prezydenta.

12, 17 maja – Ministerstwo sprawiedliwości Białorusi uznało za nielegalny VI Zjazd Związku Polaków na Białorusi (12–13 marca), odmówiło akceptacji podjętych na nim decyzji o wyborze na przewodniczącego ZPB Andżeliki Borys oraz nakazało jego powtórzenie. Spotkało się to z krytyką ze strony szefa polskiej dyplomacji Adama Daniela Rotfelda, na którą rząd Białorusi

zareagował wydaleniem pierwszego sekretarza ambasady RP w Mińsku (17 maja). W odpowiedzi Polska za *persona non grata* uznała radcę ambasady białoruskiej w Warszawie.

13–14 maja – W Andżanie, a dzień później także w Pachtabadzie i Kara-Su we wschodnim Uzbekistanie doszło do antyrządowych wystąpień i starć z siłami bezpieczeństwa, które użyły ostrej amunicji. Według danych oficjalnych w walkach zginęło 187 osób (w tym 32 żołnierzy), ale źródła opozycyjne mówiły o 1000 zabitych (a opublikowany w sierpniu raport przygotowany dla ONZ nawet o 4500 ofiarach). Do końca maja w Uzbekistanie dochodziło do kolejnych demonstracji oraz masowych aresztowań członków opozycji. UE i USA zaapelowały o niezależne śledztwo w sprawie zamieszek.

17 maja – We Władykaukazie rozpoczął się proces Nurpaszy Kułajewa, jedynego żyjącego uczestnika zamachu terrorystycznego na szkołę w Biesłanie (1–3 września 2004 r.).

18 maja, 20, 27 czerwca – W Moskwie szefowie dyplomacji Estonii i Rosji podpisali traktat o przebiegu granicy. Strona rosyjska wycofała się jednak z umowy (27 czerwca), jako powód wskazując przyjętą przez parlament Estonii podczas ratyfikacji układu deklarację na temat estońsko-rosyjskiego traktatu granicznego z 1920 r. (20 czerwca).

25 maja – W Baku, w obecności prezydentów Azerbejdżanu, Turcji i Gruzji oraz ministra energetyki USA, oficjalnie otwarto rurociąg Baku–Tbilisi–Ceyhan.

30 maja, 30 lipca – Po dwóch tygodniach negocjacji, dla których bezpośredni impuls stanowiła gruzińska groźba blokady rosyjskich baz w rejonie Batumi i w Achalkalaki, szefowie dyplomacji Rosji i Gruzji porozumeli się co do likwidacji baz do 2008 r. Wycofywanie wojsk rosyjskich rozpoczęło 30 lipca 2005 r.

31 maja, 22–23 września – Po 11 dniach sąd w Moskwie zakończył odczytywanie wyroku w sprawie oskarżanych o przestępstwa podatkowe i finansowe prezesa koncernu Jukos Michaiła Chodorkowskiego i jego najbliższego współpracownika Płatona Lebiediewa. Obu oskarżonych uznano za winnych i skazano na 9 lat obozu pracy. Wniesiona przez skazanych kasacja wyroku została odrzucona (22 września), a dzień później z Rosji wydano jednego z adwokatów Chodorkowskiego.

1, 17 czerwca – W stolicy Kirgistanu Biszkeku zwolennicy władz centralnych powstałych po obaleniu prezydenta Askara Akajewa siłą zakończyli 41-dniową okupację budynku Sądu Najwyższego przez przeciwników nowego rządu. Do starć między osobami popierającymi nowych przywódców kraju oraz przeciwnych ich rządowi doszło też 17 czerwca w Biszkeku i Dżalalabadzie. Rannych zostało wówczas co najmniej 41 osób.

24 czerwca – We Lwowie, w obecności prezydentów Ukrainy – Wiktora Juszczuki i Polski – Aleksandra Kwaśniewskiego, oficjalnie otwarto Cmentarz Orłąt Lwowskich.

3 lipca – W ramach spotkania z okazji 750-lecia Kaliningradu (Króleweca) w pobliskim Swietłogorsku przywódcy Rosji, Niemiec i Francji rozmawiali m.in. o budowie tzw. gazociągu północnego z Rosji do Niemiec po dnie Bałtyku. Na uroczystości nie zaproszono prezydentów graniczących z Obwodem Kaliningradzkim Polski i Litwy, co w obu państwach uznano za afront.

5 lipca – Na szczycie Szanghajskiej Organizacji Współpracy w kazachskiej Astanie przywódcy Rosji, ChRL, Kirgistanu, Uzbekistanu, Kazachstanu, Tadżykistanu wezwali USA do ustalenia daty wycofania wojsk z Azji Środkowej, a także zaprosili do udziału w pracach SzOW, w charakterze obserwatorów, przywódców Pakistanu, Iranu i Indii.

10 lipca – W wyborach prezydenckich w Kirgistanie zwyciężył Kurmanbek Bakijew (89,5% głosów), pełniący od 25 marca obowiązki głowy państwa. Frekwencja wyniosła 75%.

10 lipca – Rosyjska prokuratura wszczęła śledztwo w sprawie rzekomego zawłaszczenia mienia przez byłego (zdymisjonowanego w lutym 2004 r.) premiera Michaiła Kasjanowa, prawdopodobnego opozycyjnego kandydata w najbliższych wyborach prezydenckich.

19 lipca – W ataku separatystów na konwój milicyjny w Znamienskoje (Czeczenia) zginęło 15, a rannych zostało 34 rosyjskich milicjantów.

26 lipca, 30 lipca – W Biszkeku ministrowie obrony USA i Kirgistanu uzgodnili utrzymanie amerykańskiej bazy Gansi przy lotnisku Manas do czasu ustabilizowania się sytuacji w Afganistanie. Likwidacji natomiast w ciągu pół roku amerykańskiej bazy wojskowej w Uzbekistanie zażądał w nocy przekazanej ambasadorowi USA w Taszkencie rząd uzbecki (30 lipca).

27 lipca – Milicja białoruska, uzasadniając swą akcję koniecznością przywrócenia legalnych według niej władz Związku Polaków na Białorusi, wkroczyła do siedziby ZPB w Grodnie. W reakcji Polska odwołała na konsultacje swego ambasadora na Białorusi (do Mińska powrócił dopiero 11 października), co pogłębiło kryzys w stosunkach polsko-białoruskich.

4–7 sierpnia – W trakcie ćwiczeń w zatoce Bierzowaja w pobliżu Pietropawłowska Kamczackiego na dnie utknął rosyjski batyskaf z siedmioosobową załogą, jednak dzięki akcji ratunkowej wezwanych na pomoc jednostek brytyjskich okręt udało się wydobyć wraz z wszystkimi marynarzami.

26–27 sierpnia – W Kazaniu odbył się szczyt WNP. Przywódcy 12 państw członkowskich zapowiedzieli reformę modelu integracji w ramach Wspólnoty, a turkmeński prezydent Saparmurad Nijazow ogłosił przekształcenie pełnego członkostwa Turkmenistanu w WNP w członkostwo stowarzyszone. Drugi dzień szczytu stanowiło posiedzenie członków Wspólnej Przestrzeni Gospodarczej (Rosja, Białoruś, Ukraina, Kazachstan).

27 sierpnia – W Wołkowysku odbył się z inicjatywy białoruskiego rządu powtórny VI Zjazd Związku Polaków na Białorusi, który wybrał nowe, uznawane przez Mińsk władze kierowane przez Józefa Łuczniaka. Polska nie uznała tych decyzji.

4–22, 30 września – Po złożeniu dymisji przez sekretarza kancelarii prezydenta Ukrainy Ołeksandra Zinczenko i jego oskarżeniach o korupcję wobec kilku innych prezydenckich współpracowników na Ukrainie doszło do ostrego kryzysu rządowego. Prezydent Wiktor Juszczenko zdymisjonował rząd premier Julii Tymoszenko (8 września). Nowym szefem rządu został Jurij Jechanurow, który dopiero w drugim głosowaniu (pierwsze, przegrane przez Jechanurowa, odbyło się 20 września) uzyskał wotum zaufania, m.in. dzięki głosom zwolenników przeciwnika Juszczenki w ostatnich wyborach prezydenckich Wiktora Janukowycza (22 września). W pierwszej podróży zagraniczną nowy premier udał się do Moskwy, gdzie z prezydentem Władimirem Putinem i premierem Michaiłem Fradkowem rozmawiał głównie o dostawach rosyjskiego gazu na Ukrainę i współpracy przy jego tranzycie do Europy Zachodniej.

20 września – UE przedłużyła sankcje dyplomatyczne wobec wysokich urzędników Białorusi.

2 października – Podczas konferencji w Mińsku białoruska opozycja uzgodniła wspólną kandydaturę Aleksandra Milinkiewicza, byłego wicemera Grodna i honorowego członka Związku Polaków na Białorusi, w zaplanowanych na 2006 r. wyborach prezydenckich.

3 października – W związku z odmową władz uzbeckich przeprowadzenia niezależnego śledztwa w sprawie zająć we wschodnim Uzbekistanie (13–14 maja) UE nałożyła na to państwo sankcje dyplomatyczne.

5 października – Sąd w Duszanbe skazał przywódcę tadżyckiej opozycji Muchammadriziego Iskandarowa na 23 lata więzienia za działalność terrorystyczną, usiłowanie zabójstwa, posiadanie broni i kradzież państwowych pieniędzy.

13–14 października – Oddział czeceńskich bojowników zaatakował Nalczyk, stolicę rosyjskiej republiki autonomicznej Kabardyno-Bałkarii. W dwudniowych walkach zginęło co najmniej 91 napastników (40 innych ujęto), 12 cywilów i 33 żołnierzy rosyjskich. Do zorganizowania ataku przyznał się czeceński dowódca Szamil Basajew.

27 października – Opozycyjny polityk i były arcymistrz szachowy Gari Kasparow zaskarżył do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wyniki wyborów parlamentarnych w Rosji w 2003 r.

6 listopada – W wyborach do parlamentu Azerbejdżanu wygrała, według oficjalnych wyników, rządząca partia Nowy Azerbejdżan prezydenta İlhama Alijewa (58 na 125 miejsc w parlamencie). „Niezależni” zwolennicy Alijewa zdobyli 42 mandaty, a główna partia opozycji Musavat 5. Głosowanie poprzedziły wielomiesięczne demonstracje opozycji oraz represje wobec jej liderów. Opozycja, podobnie jak obserwatorzy OBWE i Rady Europy, uznała wyniki za sfałszowane i kontynuowała protesty, żądając powtórzenia wyborów i rezygnacji prezydenta. Władze zgodziły się jednak na powtórne przeliczenie głosów tylko w dwóch okręgach, co nie wpłynęło na ostateczne wyniki.

14 listopada – W Moskwie przywódcy Rosji – Władimir Putin i Uzbekistanu – İslam Karimow podpisali układ sojuszniczy, przewidujący m.in. pomoc Rosji w przypadku politycznego kryzysu w Uzbekistanie oraz możliwość tworzenia przez Rosję baz wojskowych na uzbeckim terytorium.

26 listopada – Zakończono likwidację bazy wojsk USA w Uzbekistanie.

27 listopada – W wyborach do lokalnego parlamentu Czechenii zwyciężyła popierana przez Kreml Zjednoczona Rosja czeceńskiego prezydenta Ału Ałchanowa (33 na 58 miejsc). Frekwencja wyniosła oficjalnie 69,6%.

27 listopada – Według oficjalnych danych 93% głosujących w referendum konstytucyjnym w Armenii poparło rządową propozycję zmian poszerzających uprawnienia parlamentu kosztem urzędu prezydenckiego. Obserwatorzy Rady Europy skrytykowali przebieg głosowania, a opozycja uznała wyniki za sfałszowane.

30 listopada – Na granicy ukraińsko-mołdowskiej rozpoczęła prace misja monitorująca UE w sile 70 policjantów i celników.

1 grudnia – W Kijowie odbył się szczyt UE–Ukraina, na którym przyjęto memorandum w sprawie współpracy energetycznej, a strona unijna oficjalnie przyznała Ukrainie status gospodarki rynkowej.

4 grudnia – Wybory prezydenckie w Kazachstanie wygrał rządzący od 16 lat przywódca kraju Nursułtan Nazarbajew (oficjalnie 91,15% głosów przy 76,8% frekwencji). Przebieg wyborów negatywnie ocenili obserwatorzy OBWE.

15 grudnia – W obecności prezydenta Kazachstanu Nursułtana Nazarbajewa oficjalnie otwarto rurociąg Atasu–Dushanzi, umożliwiający bezpośredni transport kazachskiej ropy do Chin.

19 grudnia – Rosyjski koncern Gazprom zapowiedział od 1 stycznia podwyżkę cen oferowanego Ukrainie gazu ziemnego z 65 do 230 USD za 1000 metrów sześciennych, grożąc przerwaniem dostaw w razie braku akceptacji nowych stawek. W odpowiedzi władze Ukrainy zapowiedziały podniesienie opłat za korzystanie przez Flotę Czarnomorską Rosji z baz na Krymie.

20–22 grudnia – Sądy w Taszkencie skazały na karę więzienia, jako winnych działalności wywrotowej i terroryzmu, 61 uczestników majowych protestów w Andiżanie, zwiększając liczbę uwięzionych demonstrantów z Andiżanu do 151.

21 grudnia – W pobliżu Kamczatki przeprowadzono udany test rosyjskiej rakiety balistycznej *Bulawa* o zasięgu 8 km.

26 grudnia – Rosyjska prokuratura wycofała z powodu przedawnienia zarzuty wobec byłej premier Ukrainy Julii Tymoszenko.

BLISKI WSCHÓD I AFRYKA PÓLNOČNA

4 stycznia – W zorganizowanym przez terrorystyczną organizację Abu Musaba az-Zarkawiego zamachu w Bagdadzie zginął gubernator irackiej stolicy Ali al-Haidari.

5 stycznia – Rząd Iranu zgodził się na inspekcję ekspertów Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej w Parchinie, gdzie według niektórych źródeł zlokalizowano podziemne instalacje do wzbogacania uranu.

9 stycznia – W wyborach prezydenckich w Autonomii Palestyńskiej, przy frekwencji 73,4%, zwyciężył dotychczasowy premier Mahmud Abbas (62,5%) przed (zatrzymanym dwa dni wcześniej przez służby izraelskie) Mustafą Barghuti (19,5%). Abbas oraz premier Izraela Ariel Szaron wyrazili wolę szybkiego spotkania, natomiast Hamas i Palestyński Muzułmański Dżihad zapowiedziały współpracę z nowym prezydentem, ale nie zgodziły się na jednostronne zawieszenie broni wobec Izraela.

14 stycznia – W zorganizowanych przez Brygady Męczenników al-Aksa zamachach w Strefie Gazy zginęło 5 osób.

14 stycznia – Sąd wojskowy w Fort Hood w Teksasie skazał byłego kaprała wojsk USA Charlesa Granera na 10 lat więzienia za znęcanie się nad więźniami w irackim więzieniu Abu Ghraib.

30 stycznia – W Iraku odbyły się wybory parlamentarne. Według ogłoszonych 13 lutego oficjalnych wyników zwyciężył popierany przez ajatollaha Alego as-Sistaniego szyicki Zjednoczony Sojusz Iracki (48,2% głosów, 140 na 275 miejsc) przed Listą Sojuszu Kurdyjskiego (25,7%, 75) i Listą Iracką premiera Ijada Alawiego (13,8%, 40). Frekwencja wyniosła 58,3%, gdyż większość sunnitów zbojkotowała wybory. W zamachach terrorystycznych podczas głosowania zginęło 40 osób.

8 lutego – Na spotkaniu w egipskim Szarm asz-Szajch, pierwszym na takim szczyblu od 2000 r., premier Izraela Ariel Szaron i prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas ogłosili obustronne zawieszenie broni. Izraelski przywódca potwierdził decyzję swego rządu (3 lutego) o zwolnieniu około 900 palestyńskich więźniów (pierwszych 500 odzyskało wolność 21 lutego). Przywódcy Hamasu i Palestyńskiego Muzułmańskiego Dżihadu początkowo odrzucili porozumienia o zawieszeniu broni, zgadzając się na nie 13 lutego.

14–28 lutego – W zamachu bombowym w Bejrucie zginął były premier Libanu, opozycyjny wobec prosyryjskich rządów Rafik al-Hariri, oraz 14 innych osób (120 zostało rannych). Odpowiedzialnością za zamach mieszkańcy Libanu oraz opinia międzynarodowa obciążyli władze Syrii. Dzień po zamachu rząd USA wezwał na konsultacje swego ambasadora w Damaszku, a Rada Bezpieczeństwa ONZ omówiła sytuację w Libanie. Pogrzeb al-Haririego (16 lutego), podczas którego doszło do antysyryjskich wystąpień, dał początek serii wielotysięcznych demonstracji, podczas których żądano wycofania wojsk Syrii z Libanu i ustąpienia dotychczasowych, prosyryjskich władz. Demonstranci uzyskali dla swych żądań poparcie międzynarodowe (zwłaszcza USA), w wyniku czego władze Syrii zobowiązały się do przesunięcia swych wojsk do doliny Bekaa we wschodnim Libanie (24 lutego), a popierany przez nie libański rząd premiera Umara Karamiego złożył dymisję (28 lutego).

20 lutego – Rząd Izraela zatwierdził plan premiera Ariela Szarona zakładający likwidację wszystkich osiedli żydowskich w Strefie Gazy i czterech na Zachodnim Brzegu Jordanu.

25 lutego – W samobójczym zamachu w Tel Awiwie, do którego przyznały się Brygady Męczenników al-Aksa, zginęły 4, a rannych zostało 50 osób.

27 lutego – Iran i Rosja podpisały umowę o dostawach paliwa reaktorowego dla Iranu, przewidyującą całkowity zwrot przez Iran zużytego paliwa Rosji.

28 lutego – W zamachu bombowym na szpital w al-Hilli w Iraku zginęło 125 osób, a 130 było rannych.

1 marca – W Londynie przedstawiciele 30 państw, ONZ, UE, MBOiR i MFW rozmawiali w obecności prezydenta Autonomii Palestyńskiej Mahmuda Abbasa o sposobach wsparcia organizacyjnego Autonomii, zapowiadając koncentrację pomocy na budowie sprawnych palestyńskich struktur bezpieczeństwa.

4 marca, 26 kwietnia – W pobliżu lotniska w Bagdadzie amerykański patrol w Iraku ostrzelał samochód, w którym agenci włoskich służb specjalnych przewozili uwolnioną z rąk irackich terrorystów dziennikarkę Giulianę Sgrenę, porwaną w Bagdadzie 4 lutego. W wyniku ostrzału zginął Nicola Calipari, szef departamentu operacji zagranicznych włoskiego wywiadu, a Giuliana Sgrena została ranna. Prezydent USA George W. Bush przeprosił za incydent i zapowiedział wyjaśnienie sprawy. Ostatecznie amerykańskie władze wojskowe uznały jednak zdarzenie za nieszczęśliwy wypadek i zrezygnowały z karania uczestniczących w nim żołnierzy, co wywołało oburzenie włoskich władz i opinii publicznej.

10 marca – W samobójczym zamachu bombowym w Mosulu zginęło 50, a rannych było 100 osób.

12, 14, 17 marca – Prezydent Syrii Baszar al-Asad ogłosił pod naciskiem Rady Bezpieczeństwa ONZ wycofanie do końca marca 2005 r. 1/3 15-tysięcznego syryjskiego kontyngentu wojskowego z Libanu i zapowiedział ustalenie 7 kwietnia terminu wycofania pozostałych żołnierzy Syrii z tego kraju. Dwa dni później blisko milion demonstrantów domagał się w Bejrucie jak najszybszego wycofania sił syryjskich oraz śledztwa w sprawie udanego zamachu na byłego premiera Rafika al-Haririego, a 17 marca 4000 żołnierzy syryjskich opuściło terytorium Libanu.

17 marca – Po rozmowach z prezydentem Autonomii Mahmudem Abbasem w Kairze przedstawiciele trzynastu największych palestyńskich organizacji zbrojnych podpisali jednostronne bezterminowe zawieszenie broni wobec Izraela.

19 marca – W pierwszym w historii Kataru zamachu samobójczym w Doha zginął (prócz sprawcy) Brytyjczyk. O organizację zamachu władze oskarżyły Al-Ka'idę.

22–23 marca – Szczyt LPA w Algierze (z udziałem jedynie 13 z 22 zaproszonych przywódców) podkreślił konieczność stosowania zasady wzajemności przy rozwiązywaniu konfliktu izraelsko-palestyńskiego. Na spotkaniu rozmawiano też o sytuacji w sudańskiej prowincji Darfur, nie podjęto natomiast tematu syryjskiej obecności w Libanie.

2, 6, 28 kwietnia – Powstały w wyniku głosowania z 30 stycznia parlament Iraku przełamał trwający od inauguracji prac (16 marca) kryzys i wybrał sunnitę Hadżima al-Hasaniego na swego przewodniczącego, a po czterech dniach Kurda Dżalala Talabaniego na prezydenta kraju. Skład rządu, kierowanego przez Ibrahima al-Dżafariego, ogłoszono 28 kwietnia.

7 kwietnia – Rezolucją nr 1595 Rada Bezpieczeństwa ONZ powołała specjalną komisję do sprawy zamachu na byłego premiera Libanu Rafika al-Haririego.

11 kwietnia – W rozmowach z prezydentem USA George'em W. Bushem w Crawford w Teksasie premier Izraela Ariel Szaron zobowiązał się zawiesić budowę nowych osiedli żydowskich na Zachodnim Brzegu Jordanu.

13, 19 kwietnia – Po nieudanych sześciotygodniowych próbach sformowania rządu dymisję złożył prosyryjski premier Libanu Umar Karami. Po jego rezygnacji udało się sformować rząd jedności narodowej kierowany przez Nadżiba Mikatego.

26 kwietnia – Syria zakończyła wycofywanie wojsk z Libanu.

27–29 kwietnia – Prezydent Władimir Putin jako pierwszy rosyjski przywódca złożył wizyty w Egipcie, Izraelu i Autonomii Palestyńskiej. Jego rozmowy z przywódcami tych państw dotyczyły głównie sposobów rozwiązania kryzysu bliskowschodniego, eksportu rosyjskiej broni i technologii wojskowych oraz pomocy materialnej dla Autonomii Palestyńskiej.

1, 4, 6 maja – W samobójczych zamachach grupy Ansar al-Sunna w miastach Tar Afar (1 maja) oraz Irbil (4 maja) w irackim Kurdyście zginęło odpowiednio 30 i 60 osób, natomiast w ataku bombowym nieznanymi sprawcami w Suwajrze (6 maja) 58.

9–16, 23 maja – Po publikacji w tygodniku „Newsweek” informacji na temat profanowania Koranu przez strażników w więzieniu Guantanamo w wielu prowincjach Afganistanu doszło do zamieszek, w których zginęło co najmniej 16 osób. Mimo że redakcja pisma zdementowała (pod presją władz USA) swe doniesienia (16 maja), kwestia profanacji Koranu była jednym z głównych tematów rozmów prezydentów USA – George’a W. Busha i Afganistanu – Hamida Karzaja w Waszyngtonie (23 maja).

15–30 maja – W prasie brytyjskiej oraz internecie pojawiły się doniesienia, iż przywódca organizacji terrorystycznej Tawhid wa-al-Dżihad Abu Musab az-Zarkawi został ciężko ranny. Informacje te zdementował jednak w opublikowanym w internecie oświadczeniu sam Zarkawi.

25 maja – Wedle oficjalnych źródeł w referendum w Egipcie 83% głosujących (przy 54% frekwencji) poparło wprowadzenie w kraju wyborów prezydenckich z udziałem wielu kandydatów. Opozycja i media zagraniczne uznały wyniki za sfałszowane.

26 maja – W rozmowie z prezydentem Autonomii Palestyńskiej Mahmudem Abbasem w Waszyngtonie przywódca USA George W. Bush przyrzekł władzom Autonomii pomoc w wysokości 50 mln USD oraz zaapelował do Izraela o wstrzymanie budowy osiedli na Zachodnim Brzegu Jordanu.

29 maja – 19 czerwca – W Libanie odbyły się – w czterech turach (29 maja, 5 czerwca, 12 czerwca, 19 czerwca) – wybory parlamentarne. Antysyryjskie ugrupowania opozycyjne zdobyły łącznie 72 mandaty, z czego 36 przypadło Ruchowi na rzecz Przyszłości (al-Mustaqbal) sunnity Sa’ada al-Haririiego, syna zamordowanego byłego premiera Libanu Rafika al-Haririiego. Zwolennicy współpracy z Syrią (w tym Hizb’ullah) zdobyli 35 miejsc, a antysyryjski chrześcijański blok generała Michela Auna 21. Premierem został Fu’ad Siniora.

30 maja – W dwóch samobójczych zamachach bombowych w al-Hilli zginęło co najmniej 30 osób. Do akcji przyznało się ugrupowanie Abu Musaba az-Zarkawiego.

1 czerwca – W samobójczym zamachu w meczecie w Kandaharze zginęło 20 ludzi, w tym szef policji w Kabulu. Ranne zostały 42 osoby.

2, 21 czerwca – W zamachach bombowych w Bejrucie zginęli znani z antysyryjskich przekonań dziennikarz Samir Kassir oraz były sekretarz Libańskiej Partii Komunistycznej George Hawi.

17, 24 czerwca – W wyborach prezydenckich w Iranie niespodziewanie zwyciężył burmistrz Teheranu, ultrakonserwatywny Mahmud Ahmadineżad, który w drugiej turze uzyskał 61,7% poparcia i pokonał Alego Akbara Haszemi Rafsandżaniego, prezydenta kraju w latach 1989–1997 (35,9% głosów). Frekwencja wyniosła 62,7% w pierwszej oraz 59,6% w drugiej turze.

21 czerwca – W Jerozolimie premier Izraela Ariel Szaron i prezydent Autonomii Palestyńskiej Mahmud Abbas bez konkretnych rezultatów rozmawiali o napięciach w stosunkach palestyńsko-izraelskich.

21 czerwca – Podczas zorganizowanej w Brukseli z inicjatywy USA i UE konferencji szefowie dyplomacji 80 państw świata bez konkretnych rezultatów dyskutowali na temat poprawy sytuacji w Iraku.

2–7 lipca – W Bagdadzie członkowie irackiej siatki Al-Ka'idy porwali i zamordowali Ihaba al-Szarifa, dyplomatę mianowanego na pierwszego od 1991 r. ambasadora Egiptu w Iraku.

12–17, 22–23 lipca – W reakcji na zamach Palestyńskiego Muzułmańskiego Dżihadu w izraelskiej Netanii (4 ofiary śmiertelne, 30 rannych) wojska izraelskie zajęły Tulkarm na Zachodnim Brzegu Jordanu oraz Nablus w Strefie Gazy. Palestyńskie ugrupowania zbrojne wznowiły ostrzał moździerzowy osiedli izraelskich, co wywołało odwet Izraela w postaci ataków lotniczych i groźby podjęcia operacji lądowej. Złagodzenie konfliktu nastąpiło dzięki mediacjom sekretarza stanu USA Condoleezy Rice (22–23 lipca).

13, 16 lipca – W samobójczym zamachu w Bagdadzie zginęły 32 osoby, głównie dzieci, którym żołnierze amerykańscy rozdawali słodycze. Trzy dni później w zamachu w pobliżu stacji benzynowej w miejscowości Musaib pod Bagdadem zginęło co najmniej 98 osób, a rannych zostało 151.

23 lipca – W zamachu w egipskim kurorcie Szarm asz-Szajch, do którego przyznały się trzy organizacje islamskie uznające się za przedstawicieli Al-Ka'idy w Egipcie, zginęło 88, a rannych zostało około 200 osób.

1 sierpnia – Zmarł król Arabii Saudyjskiej Fahd. Tron objął książę Abdullah, już wcześniej, ze względu na chorobę króla, faktyczny władca Arabii.

1, 8 sierpnia – Rząd Iranu powiadomił MAEA o wznowieniu procesu wzbogacania uranu w placówkach badawczych w Isfahanie, a następnie odrzucił propozycję UE pomocy w rozwoju energetyki jądrowej w zamian za rezygnację z programów nuklearnych, które mogą mieć zastosowanie wojskowe.

15–23 sierpnia – Izrael zrealizował (na tydzień przed terminem) plan ewakuacji wszystkich osiedli żydowskich ze Strefy Gazy (22 sierpnia) oraz czterech z Zachodniego Brzegu Jordanu (23 sierpnia). Choć większość mieszkańców opuściła swe osiedla dobrowolnie, to w trakcie operacji doszło do starć izraelskich radykałów z policją, a na Zachodnim Brzegu Jordanu izraelski osadnik w proteście przeciwko działaniom rządu zastrzelił czterech Palestyńczyków.

19 sierpnia – W jordańskim porcie Akaba niegroźnie ostrzelano raketami amerykański okręt wojenny USS *Ashland*. Do ataku przyznały się Brygady Abdullaha Azzama.

31 sierpnia – W efekcie wywołanej pogłoską o próbie zamachu samobójczego paniki wśród szyickich pielgrzymów uczestniczących w marszu przez most Imama w Bagdadzie zginęło około 800–1000 osób, które w większości utonęły w rzece Tygrys.

7 września – W zamachu zorganizowanym przez Komitety Ludowego Oporu w Strefie Gazy zginął Musa Arafat, były szef palestyńskich służb bezpieczeństwa i krewny zmarłego w 2004 r. wieloletniego lidera Palestyńczyków Jasira Arafata.

7 września – W pierwszych w historii Egiptu wyborach prezydenckich, w których wystartowało więcej niż jeden kandydatów, zwyciężył dotychczasowy przywódca Husni Mubarak (86,5%). Frekwencja wyniosła 23%. Wszyscy kontrkandydaci Mubaraka uznali wybory za sfałszowane.

14 września – W kilkunastu zamachach bombowych w Bagdadzie, przygotowanych przez organizację Abu Musaba az-Zarkawiego i wymierzonych głównie przeciw szyitom, zginęło co najmniej 160 osób (z czego 114 w zamachu w szyickiej dzielnicy Kazimija).

15, 17 września – W rozmowie z premierem Turcji Recepem Tayyipem Erdoganem przy okazji szczytu ONZ w Nowym Jorku prezydent Iranu Mahmud Ahmadineżad zadeklarował wolę

udostępnienia posiadanych technologii nuklearnych innym krajom islamskim, a występując na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ (17 września), ponownie odrzucił propozycję UE pomocy gospodarczej w zakresie energetyki w zamian za rezygnację z rozwijania programu nuklearnego w dotychczasowym kształcie, a także oskarżył państwa zachodnie o stosowanie podwójnych standardów wobec Iranu i Izraela.

18 września – W wyborach do izby niższej afgańskiego parlamentu sukces odnieśli islamscy konserwatyści, zdobywając ponad połowę z 249 miejsc. 68 mandatów uzyskały kobiety.

19–21 września – Gdy brytyjscy żołnierze zaatakowali irackie więzienie w Basrze i uwolnili z niego dwóch brytyjskich agentów sił specjalnych, doszło do starć między mieszkańcami a wojskami brytyjskimi oraz masowych demonstracji antybrytyjskich.

24 września – Rada Gubernurów MAEA zapowiedziała wniesienie sprawy irańskiego programu nuklearnego do Rady Bezpieczeństwa ONZ.

24–25, 29 września – W ramach działań antyterrorystycznych armia Izraela ostrzelała cele w Strefie Gazy i wkroczyła na terytoria palestyńskie na Zachodnim Brzegu Jordanu. W trakcie operacji zabił przywódcę Palestyńskiego Muzułmańskiego Dżihadu Muhammada Hallila, co spowodowało zerwanie przez to ugrupowanie jednostronnego zawieszenia broni. Po kolejnej operacji antyterrorystycznej, w której zginęło dwóch członków Brygad Męczenników al-Aksa, także to ugrupowanie zerwało rozejm (29 listopada).

29 września – W referendum w Algierii 97,4% głosujących poparło przyjęcie Karty na rzecz pokoju i narodowego pojednania, mającej służyć zakończeniu wojny domowej. Frekwencja oficjalnie wyniosła 81,8%, mimo powszechnego bojkotu głosowania w zamieszkaną przez Berberów Kabylii.

29 września – W trzech zamachach bombowych w szyickim mieście Balad w Iraku zginęło co najmniej 85 osób (w tym 35 kobiet i 22 dzieci), a rannych zostało 110.

15 października – W Iraku odbyło się, przy 63% frekwencji, referendum w sprawie przyjęcia projektu konstytucji przedstawionego przez iracki parlament 28 sierpnia, lecz nie poddano go wówczas pod głosowanie. Projekt przyjęto, gdyż jego przeciwnikom nie udało się uzyskać większości co najmniej 2/3 w co najmniej trzech z osiemnastu prowincji, a w skali kraju konstytucja uzyskała 79% poparcia.

19 października, 28 listopada, 5 grudnia – W Bagdadzie rozpoczął się proces byłego przywódcy Iraku Saddama Husajna oraz kilku jego współpracowników w związku z oskarżeniami o wydanie rozkazu zamordowania 143 mieszkańców szyickiej wioski Dudżail w 1982 r. W swym wystąpieniu Husajn zaprzeczył oskarżeniom i uznał sędzący go trybunał za nielegalny, gdyż powołany przez władze okupacyjne. Prace sądu odroczone do 28 listopada, wówczas jednak, ze względu na śmierć w zamachach trzech obrońców oskarżonych, wstrzymano je ponownie, wznowiając proces dopiero 5 grudnia.

20 października – Podczas rozmów z prezydentem Autonomii Palestyńskiej Mahmudem Abbasem prezydent USA George W. Bush podkreślił wagę wycofania się Izraela ze Strefy Gazy i wezwał Tel Awiw do rezygnacji z budowy nowych osiedli na Zachodnim Brzegu Jordanu, a władze Autonomii do powstrzymania przemocy ze strony Palestyńczyków.

21 października – Opublikowano raport specjalnej komisji ONZ do sprawy zamachu na byłego premiera Libanu Rafika al-Haririego, w którym winą za morderstwo obarczono syryjskie władze, a pośrednio również prezydenta Libanu Emila Lahuda.

26 października – W zorganizowanym przez Palestyński Muzułmański Dżihad w odwecie za śmierć jednego ze swoich liderów samobójczym zamachu w izraelskiej Haderze zginęło 5, a rannych było 30 osób.

26 października – W przemówieniu na konferencji „Świat bez syjonistów” w Teheranie prezydent Iranu Mahmud Ahmadineżad stwierdził, iż „Izrael powinien zniknąć z mapy świata”. Wystąpienie spotkało się w świecie z powszechnym potępieniem, lecz mimo to irański przywódca jeszcze wielokrotnie wypowiadał się w podobnym tonie, m.in. zaprzeczając holokaustowi (14 grudnia).

9, 12 listopada – W trzech równoczesnych samobójczych zamachach bombowych na hotele w Ammanie zginęło 60 osób, a blisko 300 zostało rannych. W reakcji władze Jordanii aresztowały łącznie 120 osób, w tym niedoszłą samobójczynię Sadżidę ar-Riszawi, która potwierdziła, iż akcję przygotowała organizacja Abu Musaba az-Zarkawiego – Jordańczyka działającego w Iraku.

15, 25 listopada – Izrael i Autonomia Palestyńska zawarły przy mediacji USA porozumienie w sprawie kontroli granic Strefy Gazy, przewidujące przejście nadzoru nad przejściami granicznymi między Strefą Gazy a Egiptem (Rafah, oficjalnie od 25 listopada) oraz Izraelem (Karni, od 15 grudnia) przez palestyńskie służby graniczne wspierane przez misję obserwatorów UE. Umowa zapowiadała też budowę portu handlowego na wybrzeżu Strefy oraz złagodzenie kontroli granicznych na Zachodnim Brzegu.

18 listopada – W dwóch zamachach samobójczych w szyickich meczetach we wschodnioirańskim mieście Chanakin zginęło co najmniej 77 osób, a ponad 200 zostało rannych.

17–21 listopada – Premier Izraela Ariel Szaron wystąpił z prawicowej partii Likud, zapowiedział utworzenie nowego centrowego ugrupowania Kadima (Naprzód) oraz zwrócił się do prezydenta Mosze Kacawa o rozpisanie na marzec 2006 r. przedterminowych wyborów parlamentarnych.

24 listopada – Rada Gubernatorów MAEA zrezygnowała z przekazania sprawy irańskiego programu nuklearnego Radzie Bezpieczeństwa ONZ i wznowiła rozmowy na jego temat z władzami Iranu.

9 listopada – 7 grudnia – W trzech dwuetapowych turach wyborów parlamentarnych w Egipcie (9–15 i 20–26 listopada oraz 1–7 grudnia) zwyciężyła rządząca Partia Narodowo-Demokratyczna prezydenta Husniego Mubaraka (311 na 454 mandaty), ale sukces odniosło też opozycyjne i formalnie zdelegalizowane (zarejestrowane na listach pod innymi nazwami) fundamentalistyczne Bractwo Muzułmańskie, zwiększając liczbę swych posłów z 15 do 88. W starciach podczas głosowania zginęło co najmniej 8 osób.

15 grudnia – W wyborach parlamentarnych w Iraku zwyciężył Zjednoczony Sojusz Iracki (128 na 275 miejsc) przed Sojuszem Kurdyjskim (53) i nowo powstałym Irackim Frontem Zgody (44). Podczas głosowania, tym razem nie zbojkotowanego przez sunnitów, nie odnotowano poważniejszych aktów przemocy.

18–19 grudnia – W Abu Zabi odbył się 26. szczyt Rady Współpracy Państw Zatoki, poświęcony głównie walce z terroryzmem.

25 grudnia – Sąd Najwyższy Libii uchylił (nakazując powtórzenie procesu) wyroki śmierci wydane na 5 pielęgniarek bułgarskich i palestyńskiego lekarza za rzekomo celowe zarażenie ponad 400 libijskich dzieci wirusem HIV w 1987 r.

27 grudnia – Sąd w Kuwejcie skazał na śmierć 6 członków Brygad Lwów Półwyspu, fundamentalistycznej grupy dążącej do obalenia władz Kuwejtu.

SPRAWY GLOBALNE I POZAEUROPEJSKIE

1 stycznia – Niestalymi członkami Rady Bezpieczeństwa ONZ zostały Argentyna, Dania, Grecja, Japonia i Tanzania, zastępując Niemcy, Hiszpanię, Angolę, Chile i Pakistan.

6 stycznia – Na poświęconej sprawom pomocy państwom poszkodowanym przez tsunami (26 grudnia 2004 r.) konferencji w Dżakarcie przedstawiciele 26 państw i organizacji międzynarodowych uzgodnili przekazanie krajom doświadczonym przez kataklizm 4 mld USD. Prywatni darczyńcy obiecali 3 mld USD.

9 stycznia – W Nairobi, w obecności sekretarza generalnego ONZ Kofiego Annana i sekretarza stanu USA Colina Powella, wiceprezydent Sudanu Ali Usman Muhammad Taha i lider Ludowej Armii Wyzwolenia Sudanu (SPLA) John Garang podpisali porozumienie pokojowe, przewidujące m.in. przyznanie południu kraju autonomii i prawa do organizacji po 6 latach referendum w sprawie secesji, stworzenie wspólnej armii i rządu (m.in. objęcie przez Garanga urzędu wiceprezydenta) oraz podział dochodów z eksportu ropy naftowej.

20 stycznia – W Waszyngtonie prezydent USA i zwycięzca wyborów prezydenckich z listopada 2004 r. George W. Bush został zaprzysiężony na drugą kadencję.

26–30 stycznia – W szwajcarskim Davos, z udziałem około 2200 przedstawicieli polityki i biznesu, odbyło się 35. Światowe Forum Ekonomiczne, a w brazylijskim Porto Alegre 5. Światowe Forum Społeczne, w którym uczestniczyło około 150 tys. osób.

30–31 stycznia – Na 4. szczycie Unii Afrykańskiej w nigeryjskiej Abudży rozmawiano o rozwiązaniu kryzysów w Sudanie, Wybrzeżu Kości Słoniowej, Kongo i Burundi oraz o walce z AIDS i innymi epidemiami w Afryce.

31 stycznia – W reakcji na zawieszenie przez UE sankcji dyplomatycznych wobec Kuby władze w Hawanie przywróciły stosunki dyplomatyczne z Unią.

10 lutego – Rząd KRLD oficjalnie ogłosił, iż dysponuje bronią jądrową oraz zawiesza udział w sześciostronnych rokowaniach na temat swego programu nuklearnego.

20 lutego – Z powodu skandalu obyczajowego ustąpił ze stanowiska Ruud Lubbers, Wysoki Komisarz ONZ ds. Uchodźców (UNHCR).

21–24 lutego – Prezydent USA George W. Bush w ramach pierwszej podróży zagranicznej od inauguracji drugiej kadencji odwiedził Belgię, Niemcy i Słowację. Przemawiając na nadzwyczajnym szczycie NATO w Brukseli (22 lutego), zaapelował o zakończenie sporów wewnątrz Sojuszu i umocnienie więzi transatlantyckich, w Moguncji (23 lutego) rozmawiał z kanclerzem Niemiec Gerhardem Schröderem m.in. o współpracy w Iraku oraz Afganistanie, a w Bratysławie (24 lutego) spotkał się z przywódcą Rosji Władimirem Putinem. Podczas bratysławskich rozmów poruszono m.in. kwestie funkcjonowania demokracji w Rosji, sytuacji na Ukrainie i w Gruzji, współpracy rosyjsko-irańskiej w dziedzinie energetyki jądrowej, zbrojeń nuklearnych KRLD oraz problem terroryzmu nuklearnego. Przywódca USA wyraził też poparcie dla starań Rosji o członkostwo w WTO.

22 lutego – Prokuratura Generalna Boliwii wystąpiła do Sądu Najwyższego o wytoczenie byłemu prezydentowi kraju Gonzalo Sanchezowi de Lozadzie procesu o ludobójstwo dokonane podczas tłumienia demonstracji antyrządowych w 2003 r.

1 marca – W Montevideo Tabaré Vasquez został zaprzysiężony na prezydenta Urugwaju, pierwszego lewicowego przywódcę państwa w historii tego kraju.

3 marca – Sąd w Dżakarcie skazał na 2,5 roku więzienia za współudział w organizowaniu zamachów terrorystycznych na Bali (październik 2002 r.) Abu Bakara Baszira, przywódcę islamskiej organizacji Dżemaja Islamija.

13 marca, 8 maja – Wybory prezydenckie w Republice Środkowoafrykańskiej wygrał François Bozize (64,6% głosów w drugiej turze).

14 marca – Podczas dorocznej sesji chiński parlament przyjął tzw. ustawę antysecesyjną, przewidującą możliwość ataku zbrojnego na Tajwan w przypadku ogłoszenia przez wyspę niepodległości. Podczas obrad zdecydowano też o zwiększeniu wydatków wojskowych o – oficjalnie – 13%.

28 marca – W pobliżu Sumatry doszło do trzęsienia ziemi o sile 8,7 stopnia w skali Richtera. Zginęło co najmniej 2000 osób, głównie na indonezyjskich wyspach Nias i Simeulue.

31 marca – W wyborach parlamentarnych w Zimbabwie według oficjalnych wyników zwyciężyli sympatycy prezydenta Roberta Mugabe (ZANU-PF – 78 na 120 miejsc) przed opozycją kierowaną przez Morgana Tsvangirai (41 miejsc). Opozycja zakwestionowała ogłoszone wyniki.

2, 8 kwietnia – W Watykanie w wieku 84 lat zmarł papież Jan Paweł II. Pogrzeb, w którym uczestniczyło około 3 mln wiernych (w tym ponad 100 przywódców państw), odbył się 8 kwietnia w Watykanie.

8 kwietnia – Zwycięzcą zbojkotowanych przez opozycję wyborów prezydenckich w Dżibuti został dotychczasowy przywódca kraju i jedyny kandydat Ismail Umar Guallah.

11 kwietnia – W Delhi premierzy ChRL – Wen Jiabao i Indii – Manmohan Singh podpisali porozumienia „O strategicznym partnerstwie i współpracy na rzecz pokoju i pomyślności” oraz w sprawie sposobu regulacji sporów granicznych między państwami. Uzgodniono również niestosowanie siły lub groźby jej użycia we wzajemnych stosunkach oraz przyjęto szereg porozumień w kwestiach gospodarczych. ChRL uznały indyjską kontrolę nad Sikkimem.

13 kwietnia – Japoński rząd ogłosił rozpoczęcie przyznawania koncesji na eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego na Morzu Południowochińskim, do którego terytorialne roszczenia wysuwają też inne kraje Azji, w tym Chiny.

13 kwietnia – Zgromadzenie Ogólne ONZ jednomyślnie przyjęło Konwencję w sprawie zwalczania terroryzmu nuklearnego.

18 kwietnia – W New Delhi prezydent Pakistanu Pervez Musharraf i premier Indii Manmohan Singh uznali pakistańsko-indyjski proces pokojowy za nieodwracalny i zapowiedzieli otwarcie tymczasowej granicy indyjsko-pakistańskiej w Kaszmirze.

19 kwietnia – Po dwóch dniach obrad w Watykanie 115 kardynałów uczestniczących w konklawe na nowego papieża wybrało Josepha Ratzingera, 78-letniego niemieckiego kardynała i bliskiego współpracownika Jana Pawła II. Nowy papież przyjął imię Benedykta XVI.

20 kwietnia – Pod naciskiem demonstracji ulicznych ekwadorski Kongres usunął ze stanowiska prezydenta kraju Lucio Gutierrez, który uzyskał azyl dyplomatyczny w ambasadzie Brazylii. Urząd prezydenta objął dotychczasowy wiceprezydent Alfredo Palacio Gonzalez.

22–23 kwietnia – W Dżakarcie odbył się, z udziałem delegacji 106 państw, szczyt Azja–Afryka z okazji 50. rocznicy konferencji w Bandungu. Na spotkaniu przyjęto poświęconą głównie kwestiom rozwoju gospodarczego deklarację o nowym azjatycko-afrykańskim partnerstwie strategicznym oraz uzgodniono mechanizm regularnych konsultacji przywódców państw Afryki i Azji, a premier Japonii Junichiro Koizumi zapowiedział podwojenie japońskiej pomocy gospodarczej dla Afryki.

24 kwietnia – Wybory prezydenckie w Togo wygrał Faure Gnassingbé (60,1% głosów), syn zmarłego dotychczasowego przywódcy kraju Eyademy Gnassingbé.

26 kwietnia – 3 maja – Lien Czan, przywódca opozycyjnej partii nacjonalistycznej Kuomintang na Tajwanie, złożył pierwszą w historii oficjalną wizytę w ChRL, gdzie przyjęto go zgodnie z protokołem wizyt państwowych. Na spotkaniu w Pekinie wraz z przywódcą ChRL Hu Jintao wypowiedział się przeciwko niepodległości Tajwanu i potwierdził zasadę „jednych Chin”.

29 kwietnia – Szef wywiadu wojskowego USA Lowell Jacoby w wystąpieniu przed Kongresem stwierdził, że KRLD jest zdolna do integracji broni jądrowej z posiadanymi przez to państwo raketami balistycznymi dalekiego zasięgu.

4 maja – Władze pakistańskie poinformowały o ujęciu w Północno-Zachodniej Prowincji Granicznej (NWFP) kierującego strukturami Al-Ka’idy w Pakistanie Abu Faradza al-Libii.

7 maja – W trzech zamachach bombowych w stolicy Myanmaru Rangunie zginęło 19, a rannych było 150 osób. O organizację ataków władze oskarżyły ugrupowania mniejszości etnicznych.

9 maja – W Moskwie, z udziałem przywódców ponad 50 państw (w tym Polski), odbyły się uroczystości z okazji 60. rocznicy zakończenia II wojny światowej. Dzień wcześniej polski prezydent Aleksander Kwaśniewski, którego uczestnictwo w obchodach spotkało się z krytyką opozycji, złożył hołd w moskiewskich miejscach pamięci polskich ofiar radzieckich represji, a przywódca USA George W. Bush potępił na spotkaniu w Rydze z prezydentami państw bałtyckich (zrezygnowali z udziału w moskiewskich uroczystościach) ustalenia jałtańskie dotyczące Europy Wschodniej.

11 maja – W dokumencie końcowym pierwszego spotkania przywódców 22 członków Ligi Państw Arabskich i 12 państw Ameryki Południowej w Brasillii (10–11 maja) za nielegalne uznanie sankcje USA wobec Syrii oraz podkreślono konieczność oparcia bliskowschodniego porozumienia pokojowego na zasadzie „ziemia za pokój”.

13 maja – Amerykański Departament Obrony ogłosił plan likwidacji około 30 baz wojskowych na terytorium USA w związku z transformacją sił zbrojnych po 11 września 2001 r.

14 maja, 7 czerwca – W wyborach do Parlamentu Tajwanu zwyciężyła Demokratyczna Partia Postępu prezydenta Czen Szuej-biana (DPP – 42,5% głosów, 127 na 300 mandatów) przed opozycyjnym Kuomintangiem (KMT – 38,9%, 118). Umożliwiło to wprowadzenie popieranego przez obie największe partie poprawek do konstytucji.

15 maja, 8 czerwca – W Etiopii odbyły się wybory parlamentarne, w których – wedle ogłoszonych 5 września wyników – zwyciężył Etiopski Ludowo-Rewolucyjny Front Demokratyczny (EPRDF – 327 na 547 miejsc). Weześniej, po ogłoszeniu wstępnych wyników głosowania, w Addis Abebie doszło do starć policji z protestującymi przeciw fałszerstwom wyborczym studentami (8 czerwca). Zginęło co najmniej 26 osób, a rannych było ponad 100.

22 maja – Nambarijn Enkbajar z rządzącej Mongolskiej Partii Ludowo-Rewolucyjnej został wybrany, uzyskując 53,5% głosów, na prezydenta Mongolii.

6 czerwca – Międzynarodowy Trybunał Karny wszczął postępowanie w sprawie 51 osób podejrzanych o zbrodnie wojenne podczas konfliktu w sudańskiej prowincji Darfur.

6–10 czerwca – Pod naciskiem strajków i demonstracji dymisję złożył prezydent Boliwii Carlos Mesa. Jego obowiązki tymczasowo przejął prezes Sądu Najwyższego Eduardo Rodriguez.

19 czerwca, 24 lipca – Prezydentem Gwinei Bissau został, dzięki 52,5% głosów w drugiej turze, opozycyjny wobec rządów powstałych w wyniku wojskowego przewrotu w 2003 r. João Bernardo „Nino” Vieira.

21 czerwca – Wietnamski premier Phan Van Khai w ramach pierwszej od wojny wietnamskiej wizyty szefa rządu Wietnamu w USA rozmawiał z prezydentem George’em W. Bushem, uzyskując jego poparcie dla członkostwa Wietnamu w WTO.

24 czerwca – W raporcie dla Komisji przeciw Torturom władze USA przyznały, że w amerykańskich więzieniach w Guantanamo, Afganistanie i Iraku doszło do przypadków torturowania więźniów.

27 czerwca – Władze USA ogłosiły wznowienie produkcji plutonu, zaprzestanej w latach zimnej wojny, zapowiadając wytworzenie około 150 kilogramów tego materiału.

1 lipca – Na zakończenie swej czterodniowej wizyty w Rosji prezydent ChRL Hu Jintao podpisał w Moskwie wraz z rosyjskim prezydentem Władimirem Putinem deklarację „O międzynarodowym ładzie w XXI wieku”, w której obaj przywódcy wyrazili wolę przeciwstawienia się podziałowi świata na kraje „wiodące i podporządkowane” i naruszaniu zasad nieingerencji w sprawy wewnętrzne oraz pokojowego rozwiązywania sporów międzynarodowych. Równocześnie przywódcy udzielili sobie wzajemnego poparcia w kwestii Czeczenii i Tajwanu.

4–5 lipca – Na 5. szczycie Unii Afrykańskiej w Syrcie (Libia) przywódcy afrykańscy wezwali do redukcji długów państw Afryki oraz przedstawienia przez kraje rozwinięte terminarza rezygnacji z subsydiów do produkcji rolnej i eksportu.

5 lipca – Podczas próby zamachu bombowego na hinduistyczną świątynię w Ajodhji w stanie Uttar Pradeś zginęło 7 osób, w tym wszyscy sprawcy (5).

6 lipca – Obradujący w Singapurze MKOl przyznał organizację Igrzysk Olimpijskich w 2012 r. Londynowi.

6–8 lipca – W szkockim Gleneagles odbył się szczyt grupy G-8, poświęcony głównie pomocy dla Afryki i zapobieganiu niekorzystnym zmianom klimatycznym. Uczestnicy porozumieli się co do przekazania do 2010 r. państwom afrykańskim 50 mld USD pomocy (włączając w to uzgodnioną 11 czerwca na spotkaniu ministrów finansów Grupy w Waszyngtonie redukcję około 40 mld USD długów 18 najuboższych państw świata) oraz w sprawie nasilenia walki z epidemiami chorób zakaźnych w Afryce. Nie osiągnięto porozumienia w sprawie zmian klimatu. Przebieg szczytu zakłóciły zamachy terrorystyczne w Londynie (7 lipca).

13 lipca – Co najmniej 75 osób zginęło podczas walk międzyplemiennych w kenijskim dystrykcie Marsabit przy granicy z Etiopią.

15 lipca – W wywiadzie prasowym chiński generał Zhu Chenghu nie wykluczył użycia przez CHRL broni nuklearnej w reakcji na pomoc zbrojną USA dla Tajwanu w razie ewentualnego konfliktu. Rząd Chin odciął się od tej wypowiedzi.

19 lipca – W rozmowie z premierem Indii Manmohanem Singhem w Waszyngtonie prezydent USA George W. Bush zaoferował w zamian za obietnicę ścisłego rozdzielenia indyjskich wojskowych i cywilnych programów jądrowych współpracę przy rozwoju technologii nuklearnych.

22, 26 lipca – Były premier Myanmaru Khin Nyunt został w wyniku tajnego procesu skazany za korupcję na 44 lata więzienia. Władze Myanmaru zrezygnowały, z obawy przed ewentualnym bojkotem organizacji, z przewodnictwa ASEAN w 2006 r.

26 lipca – 7 sierpnia – W Pekinie bez konkretnych efektów przebiegła 4. runda negocjacji sześciopartnych w sprawie programu nuklearnego KRLD, zawieszona z woli Phenianu.

26 lipca – 9 sierpnia – Prom *Discovery* wykonał pierwszą od katastrofy bliźniaczej *Columbii* (2003 r.) misję kosmiczną. Wcześniej z powodu awarii dwukrotnie przekładano start wahadłowca, a w wyniku uszkodzeń w trakcie misji opóźniono też jego lądowanie. Po tej misji NASA ponownie zawiesiła loty promów kosmicznych.

30 lipca, 20 września – W katastrofie należącego do prezydenta Ugandy Yoweriego Museveniego śmigłowca zginął wiceprezydent Sudanu i były lider rebeliantów z południa kraju John Garang.

Po oficjalnym potwierdzeniu jego śmierci (1 sierpnia) w kraju wybuchły kilkudniowe zamieszki, w których zginęło co najmniej 130 osób. Nowy rząd, w którym miejsce Garanga zajął jego współpracownik Salva Kiir Majaridit, utworzono 20 września.

3–4 sierpnia – W wyniku bezkrwawego wojskowego zamachu stanu w Mauretanii obalono prezydenta Maauiję Ould Sid Ahmada Taję, a władzę na dwa lata objęła Wojskowa Rada na rzecz Sprawiedliwości i Demokracji kierowana przez pułkownika Ely Oulda Muhammada Vall. W reakcji Unia Afrykańska zawiesiła członkostwo Mauretanii.

6–8 sierpnia – Indie i Pakistan porozumiały się w sprawie stworzenia „gorącej linii” między ministerstwami spraw zagranicznych obu krajów w celu obniżenia ryzyka przypadkowego wybuchu wojny oraz w kwestii przedłużenia zawieszenia broni w Kaszmirze i redukcji rozmieszczonych tam wojsk.

7 sierpnia – Pod naciskiem oskarżeń o korupcję ze strony specjalnej komisji ONZ do spraw nieprawidłowości przy programie „Ropa za żywność” dymisję złożył szef programu Benon Sevan.

15 sierpnia, 9 września – W Helsinkach dzięki fińskiej mediacji minister sprawiedliwości Indonezji Hamid Awaluddin i lider Ruchu Wolnego Acehu (GAM) Malik Mahmud podpisali porozumienie pokojowe, przewidujące rozbrojenie GAM i jego rezygnację z dążeń niepodległościowych w zamian za przyznanie prowincji Aceh szerokiej autonomii i przeprowadzenie w niej w ciągu 18 miesięcy wyborów, wycofanie większości wojsk rządowych oraz amnestię dla członków GAM. Rozbrajanie GAM rozpoczęto 9 września.

17 sierpnia – W zorganizowanych prawdopodobnie przez Dżamiat-ul-Mudżahidin 350 niewielkich zamachach bombowych w kilku miastach Bangladeszu zginęły 2, a rannych zostało 140 osób.

19 sierpnia – Wybory prezydenckie w Burundi wygrał, uzyskując 91% głosów, Pierre Nkurunziza.

29 sierpnia – Huragan „Katrina” spustoszył południowe wybrzeża USA. Najmocniej ucierpiały stany Luizjana, Missisipi i Alabama, a zwłaszcza miasto Nowy Orlean, w którym woda przezwala wały przeciwpowodziowe i wdarła się do miasta. Mimo wcześniejszej ewakuacji ponad miliona mieszkańców w Nowym Orleanie pozostało co najmniej 60 tysięcy ludzi, przeważnie murzyńskiej biedoty. Podczas kataklizmu zginęło – według różnych źródeł – od stu do tysiąca ludzi. Straty materialne oszacowano na 17–25 mld USD. Huragan spowodował też ograniczenie wydobycia ropy naftowej i gazu ziemnego w Zatoce Meksykańskiej. Opieszala i spóźniona reakcja władz, która nie zapobiegła masowym rabunkom w Nowym Orleanie, spotkała się z ostrą krytyką mediów i opinii publicznej.

3 września – Komendant Prachanda, przywódca maoistowskiej partyzantki w Nepalu, ogłosił trzymiesięczne jednostronne zawieszenie broni wobec rządu centralnego.

11 września – W przedterminowych wyborach do izby niższej parlamentu Japonii zwyciężyła dominująca w koalicji rządzącej Liberalna Partia Demokratyczna premiera Junichiro Koizumiego (38,2% głosów, 296 na 480 miejsc). Frekwencja wyniosła 20,71%. Premierem pozostał Koizumi.

13–19, 20 września – W Pekinie dokończono 4. rundę sześciostronnych negocjacji w sprawie północnokoreańskiego programu nuklearnego. Uczestnicy przyjęli wstępne porozumienie, w którym KRLD zobowiązywała się do rezygnacji z broni nuklearnej i powrotu do Układu o nierozprzestrzenianiu broni jądrowej (NPT) w zamian za gwarancje bezpieczeństwa i pomoc gospodarczą. Jednak już dzień później władze KRLD ogłosiły, iż nie zawieszają programu jądrowego do czasu wybudowania przez USA reaktora atomowego na tzw. lekką wodę, mimo że Waszyngton warunkował realizację tego projektu ponownym przystąpieniem Korei Północnej do NPT.

14–16 września – W Nowym Jorku, z udziałem przywódców 170 państw, odbył się szczyt ONZ z okazji 60. rocznicy utworzenia organizacji, którego celem było ustalenie kształtu reform organizacji dostosowujących ją do współczesnych realiów. W Dokumencie Końcowym Szczytu skoncentrowano się przede wszystkim na kwestiach zrównoważonego rozwoju i realizacji przyjętych w 2000 r. Milenijnych Celów Rozwoju, ale znalazły się też w nim m.in. postanowienia o powołaniu w miejsce Komisji Praw Człowieka nowej Rady o zwiększonych kompetencjach i zmienionym składzie oraz o reformie Sekretariatu. Na spotkaniu nie porozumiano się jednak co do reformy Rady Bezpieczeństwa, a w Dokumencie końcowym pominięto m.in. problem nieprolifracji.

23–25 września, 8–9 października – Huragan „Rita” spowodował w południowych stanach USA, głównie w Teksasie i Luizjanie, poważne zniszczenia, mniejsze jednak niż wcześniejszy huragan „Katrina”. W Nowym Orleanie ponownie doszło do powodzi, ograniczono również wydobycie ropy naftowej i gazu ziemnego z dna Zatoki Meksykańskiej. W wypadku w pobliżu Dallasa w trakcie ewakuacji ludności zginęły 24 osoby. Natomiast w wyniku huraganu „Stan” (8–9 października) i towarzyszących mu osunięć ziemi oraz lawin błotnych w Gwatemali i 4 innych państwach Ameryki Środkowej zginęło co najmniej 2000 osób.

1 października – W trzech zorganizowanych według władz Indonezji przez islamską grupę Dżemaja Islamiya samobójczych zamachach na Bali, niemal w rocznicę ataku z 2002 r. (2 października; 202 zabitych), zginęły 23, a rannych było około 130 osób.

7 października – Pokojową Nagrodę Nobla otrzymała, w uznaniu jej wysiłków na rzecz nieprolifracji broni jądrowej, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej oraz jej sekretarz generalny Muhammad al-Barada'i.

8 października – W wyniku trzęsienia ziemi o sile 7,6 stopnia w skali Richtera w pakistańskiej części Kaszmiru oraz w Północno-Zachodniej Prowincji Granicznej zginęło co najmniej 81 tysięcy ludzi, a 3 miliony straciły dach nad głową. W akcji ratunkowej i pomocy humanitarnej uczestniczyły m.in. Indie oraz – od 25 października – misja ratunkowa NATO, w której skład weszło 140 polskich saperów.

10 października – W Hanoi szefowie rządów Wietnamu – Phan Van Khai i Kambodży – Hun Sen podpisali układ regulujący przebieg granicy, stanowiący aneks do traktatu granicznego z 1985 r.

11 października, 8 listopada – Zwycięzcą prezydenckich wyborów w Liberii została, uzyskując w drugiej turze 59,4% głosów, Ellen Johnson-Sirleaf z Partii Jedności.

11–16 października – Sukcesem zakończył się drugi w historii załogowy lot chińskiego statku kosmicznego *Shenzhou VI*.

14–15 października – Uczestniczący w hiszpańskiej Salamance w XV Szczycie Iberoamerykańskim przywódcy 22 państw Ameryki Południowej i Półwyspu Iberyjskiego zapelowali do USA o natychmiastowe zniesienie blokady ekonomicznej Kuby. W obradach nie uczestniczył, oficjalnie z powodów zdrowotnych, kubański przywódca Fidel Castro.

18–20 października – Podczas pierwszej w historii wizyty sekretarza obrony USA w ChRL Donald Rumsfeld zabiegał o zacieśnienie współpracy z chińskimi władzami w zwalczaniu terroryzmu i przy rozwiązywaniu problemu zbrojeń nuklearnych KRLD oraz wyraził zaniepokojenie szybkim wzrostem wydatków wojskowych ChRL.

23 października – W referendum w Brazylii 64% głosujących opowiedziało się przeciw wprowadzeniu zakazu handlu bronią i amunicją.

27 października – Opublikowano ostateczny raport kierowanej przez Amerykanina Paula Volckera komisji śledczej ONZ do spraw nieprawidłowości wokół programu „Ropa za żyw-

ność”, w którym stwierdzono, iż reżim Saddama Husajna w Iraku otrzymał w czasie realizacji programu 1,55 mld USD łąpówek, a w malwersacjach uczestniczyło 2253 z około 4000 firm zaangażowanych w przedsięwzięcie.

28 października – W związku z tzw. aferą przeciekową (wokół ujawnienia przez członków administracji prezydenta USA George’a W. Busha nazwiska agentki CIA będącej żoną jednego z polityków krytykujących zaangażowanie USA w Iraku) o składanie fałszywych zeznań oskarżono Lewisa „Scootera” Libby’ego, szefa gabinetu wiceprezydenta USA Dicka Cheney’a. Oskarżenia uniknął bliski współpracownik prezydenta George’a W. Busha Karl Rove.

28–30 października, 9–11 listopada – W ramach wizyty w KRLD prezydent ChRL Hu Jintao odbył w Phenianie rozmowy z koreańskim przywódcą Kim Dzong-ilem, uzyskując jego zgodę na wznowienie sześciopartyjnych negocjacji w sprawie północnokoreańskiego programu nuklearnego. Mimo to kolejna, piąta runda tych toczonych w Pekinie negocjacji (9–11 listopada) nie przyniosła żadnych rezultatów.

29 października – W trzech zamachach bombowych w New Delhi, do których przyznał się niezany dotąd Front na rzecz Powstania Islamskiego, zginęło co najmniej 60 osób.

2 listopada – Dziennik „Washington Post” poinformował o istnieniu na terytorium niektórych państw bliskowschodnich oraz bliżej nieokreślonych krajów wschodnioeuropejskich tajnych więzień (*black sites*) służb bezpieczeństwa USA, w których przetrzymywano i przesłuchiowano bez przedstawienia zarzutów osoby podejrzewane o terroryzm. Doniesienia dziennika potwierdziły inne amerykańskie media i organizacje pozarządowe (m.in. *Human Rights Watch*), wskazując na Polskę i Rumunię jako prawdopodobną lokalizację tego typu ośrodków w Europie. Mimo zaprzeczeń rządów USA, Polski i Rumunii kolejne publikacje mediów amerykańskich i europejskich na temat nielegalnego przewożenia, przetrzymywania i przesłuchiwania więźniów przez służby amerykańskie także przez inne kraje Europy (m.in. Wielką Brytanię, Niemcy, Hiszpanię) wywołały ogólnoeuropejskie zaniepokojenie działaniami USA. Niezależne śledztwo w tej sprawie rozpoczęła Rada Europy (25 listopada) oraz część europejskich rządów (m.in. Hiszpanii), a brytyjski minister spraw zagranicznych Jack Straw zwrócił się w imieniu UE do władz USA z żądaniem niezwłocznych wyjaśnień (28 listopada). W odpowiedzi przedstawiciele i członkowie amerykańskiego rządu – m.in. sekretarz stanu Condoleezza Rice podczas swej wizyty w Europie (6–7 grudnia) – wielokrotnie zaprzeczyli oskarżeniom o naruszenie suwerenności innych krajów oraz stosowanie tortur i łamanie praw podejrzanych o terroryzm, unikając jednak jednoznacznych deklaracji w kwestii istnienia tajnych więzień CIA w Europie i wskazując, iż budzące niepokój opinii publicznej działania amerykańskich służb odbywały się częściowo za wiedzą i zgodą rządów europejskich. Wstępny raport ze śledztwa prowadzonego z ramienia Rady Europy, zaprezentowany 12 grudnia, wskazywał jednak, iż służby USA stosowały na terytorium państw europejskich zakazane metody działania oraz utrzymywały tajne więzienia, zaprzestając tego typu praktyk dopiero po ujawnieniu skandalu.

4–5 listopada – Podczas IV Szczytu Ameryk w Mar del Plata w Argentynie bez konkretnych efektów rozmawiano o amerykańskiej propozycji Strefy Wolnego Handlu Obu Ameryk (AFTA), sceptycznie ocenianej przez kraje MERCOSUR i Wenezuelę. Obradom towarzyszyły demonstracje przeciwników polityki zagranicznej USA i globalizacji.

7 listopada – Władze Mjanmaru ogłosiły przeniesienie stolicy z Rangunu do położonego w głębi kraju miasta Pinyinmana.

12–13 listopada – Na 13. szczycie Stowarzyszenia Regionalnej Współpracy Azji Południowej (SAARC) w Dhace przywódcy 7 państw członkowskich rozmawiali o współpracy gospodarczej, walce z ubóstwem i walce z terroryzmem. Uzgodnili też przyjęcie do organizacji Afganistanu oraz zaproszenie w charakterze obserwatorów Chin i Japonii.

13 listopada – Wybory prezydenckie w Burkina Faso wygrał rządzący od 1991 r. prezydent Blaise Compaoré (80,4% głosów).

16–18 listopada – W Tunisie odbył się, z udziałem 23 tysięcy osób ze 170 państw, 2. etap Światowego Szczytu Społeczeństwa Informacyjnego. Na spotkaniu rozmawiano o budowie „inkluzywnego społeczeństwa informacyjnego”, potwierdzono kontrolę amerykańskiej firmy ICANN nad funkcjonowaniem internetu, a także zapowiedziano utworzenie w ramach ONZ doradczego forum dyskusyjnego do spraw globalnej sieci.

16–21 listopada – Prezydent USA George W. Bush odwiedził Japonię, Koreę Południową, ChRL i Mongolię. Rozmowy z premierem Japonii w Kioto (16 listopada) zdominowały problemy współpracy w ramach misji w Afganistanie, spotkania w Korei Południowej i ChRL poświęcono głównie kwestiom gospodarczym, a w Mongolii (21 listopada) amerykańskiej pomocy gospodarczej dla tego kraju.

17 listopada – Wybory prezydenckie na Sri Lance wygrał premier Mahinda Rajapakse (50,3%), który pokonał lidera opozycji i byłego premiera Ranila Wickremesinghe (48,4%). Mimo bojkotu głosowania przez Tamilów frekwencja wyniosła 73,7%.

18 listopada – Izba Reprezentantów Kongresu USA odrzuciła (stosunkiem głosów 403:3) wniosek Partii Republikańskiej o natychmiastowe wycofanie wojsk amerykańskich z Iraku.

18–19 listopada – Na szczycie APEC w Pusan delegaci 21 krajów rozmawiali o liberalizacji handlu i sytuacji politycznej na Dalekim Wschodzie.

20–22 listopada – Prezydent Rosji Władimir Putin złożył wizytę w Japonii, podczas której bez konkretnych rezultatów rozmawiał w Tokio z premierem Junichiro Koizumim o przyszłości Wysp Kurylskich.

25–27 listopada – Omar Bongo został, dzięki poparciu 79,2% głosujących, ponownie wybrany na prezydenta Gabonu.

27 listopada – Władze Myanmaru przedłużyły areszt domowy liderki opozycji Aung San Suu Kyi.

29 listopada – W zamachach samobójczych w Czitagong i Gazipurze w Bangladeszu zginęło 9, a rannych było 65 osób. Winą obarczono islamistów z organizacji Dżamiat-ul Mudżahidin.

4 grudnia – W wyborach do parlamentu Wenezueli, przy 25% frekwencji ze względu na bojkot wyborów przez obawiającą się porażki opozycję, zwyciężył Ruch V Republiki prezydenta Hugo Chaveza (85,5% głosów, 114 na 167 mandatów).

5 grudnia – W Paryżu, w obecności premierów ChRL – Wen Jiabao i Francji – Dominique’a de Villepin, zawarto kontrakt na sprzedaż do Chin 150 samolotów *Airbus* za ponad 10 mld euro. Przy tej okazji premier Francji określił jako „anachroniczne” wprowadzone w 1989 r. przez UE embargo na dostawy broni do ChRL.

5 grudnia – W Genewie konferencja Międzynarodowej Federacji Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy uznała tzw. czerwony kryształ (diament) za alternatywny wobec krzyża i półksiężycy emblemat organizacji czerwonokrzyżskich.

6 grudnia – W starciach między protestującymi przeciw konfiskatom ziemi rolnikami a policją w prowincji Guangdong na południu Chin zginęły według władz 3, a według demonstrantów co najmniej 20 osób.

11 grudnia – Zwycięzcą pierwszej tury wyborów prezydenckich w Chile została kandydatka rządzącej koalicji chadecko-socjalistycznej Michelle Bachelet (46% głosów) przed kandydatem prawicy Sebastianem Pinerą (25,4%). Drugą turę zaplanowano na 15 stycznia 2006 r.

11–12 grudnia – W Sydney doszło do starć na tle rasowym między ludnością pochodzenia europejskiego a imigrantami z krajów arabskich. Kilkadziesiąt osób było rannych.

14 grudnia – W Kuala Lumpur odbył się pierwszy Szczyt Azji Wschodniej, zamykający trzydniowe obrady dorocznego spotkania ministerialnego ASEAN (12–14 grudnia). W pracach, prócz reprezentantów państw ASEAN, uczestniczyły delegacje Indii, Australii, Nowej Zelandii, Chin, Japonii i Korei Południowej. Obrady poświęcono sytuacji w regionie, w tym epidemii ptasiej grypy.

16 grudnia – Dziennik „New York Times” ujawnił, iż w 2002 r. prezydent USA George W. Bush podpisał dekret umożliwiający służbom bezpieczeństwa USA podsłuch rozmów telefonicznych obywateli amerykańskich bez zgody sądu. Władze USA potwierdziły te informacje, uznając za razem prezydencką decyzję za w pełni legalną i uzasadnioną wymogami zwalczania terroryzmu oraz zapowiadając kontynuację tego rodzaju praktyk.

18 grudnia – W Hongkongu, na zakończenie toczonych podczas sześciodniowej sesji ministerialnej WTO negocjacji w ramach rundy Doha o liberalizacji handlu międzynarodowego (13–18 grudnia), uzgodniono całkowite zniesienie do 2013 r. subwencji w handlu rolnym (a w obrocie bawełną w 2006 r.) oraz likwidację lub redukcję o 97% obciążeń celnych dla towarów z 49 najbiedniejszych państw świata, ale nie porozumiano się w sprawie handlu usługami oraz skali redukcji stawek celnych.

18 grudnia – W przedterminowych wyborach prezydenckich w Boliwii niespodziewanie już w pierwszej rundzie zwyciężył populistyczny polityk indiański Evo Morales (53,7% głosów). Nowy przywódca zapowiedział zbliżenie z Kubą i Wenezuelą, a w pierwszą podróż zagraniczną udał się do Hawany (30 grudnia).